

ZELEZAR

14. seja upravnega odbora Za večjo učinkovitost dela upravnega odbora

V torek, 17. septembra 1968 je bila 14. seja upravnega odbora, na kateri so obravnavali uspehe, dosežene v I. dekadi septembra 1968, pregledali so kako so izvršeni sklepi prejšnje seje upravnega odbora, sprejeli so program dela upravnega odbora za zadnje štiri mesece letošnjega leta in reševali tekoča vprašanja ter prošnje.

Poročilo o uspehih v I. dekadi tega meseca, ki ga je podal tehnični direktor so sprejeli brez pripomb glede same proizvodnje in realizacije postavljenega programa. Priporočili pa so upravi podjetja, da v prihodnje strogo ukrepa v vseh primerih ugotovljene škode, povzročene iz malomarnosti. Tudi k poročilu direktorja Železarne o izvrševanju sklepov prejšnje seje niso imeli pripomb, smatrali pa so, da je treba problematiko gostinske enote ŽELEZAR obravnavati prej, kot pa je predvideno v programu dela delavskega sveta Železarne. Zato so naročili vodstvu gostinske enote, da pospeši priprave gradiva za obravnavo njihove problematike.

Na tej seji so sprejeli program dela upravnega odbora

njega leta, ki v osnovi temelji na programu dela delavskega sveta Železarne, sestavljen pa je po dekadah posameznih mesecev. V zvezi z izvajanjem programa so sklenili, da v prihodnje ne bodo imeli več sej vsak torek, temveč tretji dan po zaključku vsake deкаде, oziroma četrti dan, če bi tretjega dne bila nedelja ali praznik. Za takšen način dela v prihodnje so se odločili zato, ker bodo tretjega dne po zaključku deкаде lahko pripravljene podatki za obravnavanje uspehov preteklega deкаде, izvrševanje proizvodnega programa za pretekli mesec, poročila o izvršenih službenih potovanjih doma v preteklem mesecu, program proizvodnje za prihodnji mesec in pa gibanje stroškov za pretekli mesec.

V nadaljevanju seje je upravni odbor reševal probleme in med ostalimi tudi naslednje:

Pooblastil je inž. Matevža Hafnerja za predstavnika vseh treh slovenskih železarn, ki bo upravljal in usmerjal delo koordinacijskega odbora in drugih specialnih odborov v integracijskih zadevah in da zastopa vse tri železarne v izvršnem odboru Združenja jugoslovanskih železarn, na raznih sestankih predstaviških zveznih in republiških organov ter pri vseh drugih asociacijah.

Predloge uprave osnovnih sredstev za prodajo del zemljišč Železarne privatnim interesentom je upravni odbor odločil, dokler ne bo za celotno regijo Jesenic določen enoten cenilec, ki bo enako cenil zemljišča, ki jih Železarna kupuje in zemljišča, ki jih Železarna prodaja.

Analizirali so zapisnik seje delavskega sveta šamotarne in sklenili, da bodo probleme Vatrostalne obravnavali po programu delavskega sveta Železarne. Analizirali so tudi zapisnik seje delavskega sveta valjarne profilov in naročili direktorju Železarne ter tehničnemu direktorju, da na prvi prihodnji seji njihovega delavskega sveta osebno tolmačita odgovore na postavljena vprašanja v odprtem pismu z dne 19. junija 1968.

Množica problemov pri sprejemanju novih delavcev

Večkrat beremo v zapisnikih sej delavskih svetov nekaterih delovnih enot pa tudi v drugih poročilih, da mesečni proizvodni načrt ni bil izpolnjen zaradi pomanjkanja delavcev. Za kratko informacijo smo v zvezi s tem problemom prosili direktorja kadrovskega sektorja inž. Lojzeta POHARJA.

VPRAŠANJE: Kje so vzroki, da v nekaterih delovnih enotah že dalj časa primanjkuje delavcev?

ODGOVOR: Težko je v nekaj besedah odgovoriti na vprašanje, ki se prepleta s številnimi vzroki, ki spremljajo načeti problem. Na splošno lahko odgovorim, da smo letos v Železarni povečali stalež za okrog 140 delavcev in to skoraj v vseh delovnih enotah, seveda ne v vseh enakomerno. V glavnem je bilo v vseh grupah, razen v strojno-energetskih obratih in upravnih službah, sprejetih več delavcev, kot je bilo obračunanih.

Najbolj negativen pojav ob tem vprašanju je velika fluktuacija, ki sicer ni večja kot v preteklih letih, vendar je še previsoka, saj znaša v prvem polletju 6,15 % na celotni stalež zaposlenih. Ta pojav je negativen v toliko, ker odhajajo iz podjetja priučeni ali delno priučeni, sprejemati pa moramo nepriučene delavce.

Študija, ki smo jo naredili o fluktuaciji v prvem polletju, kaže, da so vzroki zelo različni, različni celo v posameznih grupah obratov. Največja je npr. fluktuacija v talilnicah, najmanjša pa v

samskih domovih, kot med ostalimi, ki živijo drugje. Najbolj so nagnjeni k fluktuaciji delavci, ki imajo v delavskih knjižicah zapisanih več zaposlitev.

Tudi fluktuacija je pogojena z različnimi vzroki. Med te prav gotovo sodi slaba delavčeva perspektiva, ker ni izdelanega sistema napredovanja, nadalje neurejene stanovanjske razmere, slabi delovni pogoji pa tudi to, da nekateri delavci iščejo še samskih domovih, kot med ostalimi, ki živijo drugje. Najbolj so nagnjeni k fluktuaciji delavci, ki imajo v delavskih knjižicah zapisanih več zaposlitev.

Firma Danieli, dobavitelj naše nove valjarne žice, sodi med naj- važnejše proizvajalce valjarn

Naše uredništvo je dobilo od firme DANIELI iz Italije, ki je dobavila naprave za našo novo valjarno žice, pismo, v zvezi z mnenjem, ki smo ga posredovali v Železarju 2. avgusta t. l., namreč da firma DANIELI nima velikih izkušenj pri izgradnji valjarn. Pismo zaradi objektivne informiranosti naših bralcev v celoti objavljamo.

V zadnjem času je bilo objavljenih v našem časopisu nekaj razgovorov v zvezi z novo valjarno žico, katero je dobavilo naše podjetje. Kakor si sami lahko predstavljate, smo te članke prebrali z velikim zanimanjem.

Odkrito lahko priznamo, da smo bili presenečeni, ko smo brali članek, ki je bil objavljen dne 2. avgusta 1968 in v katerem je rečeno, da

firma DANIELI nima velikih izkušenj pri izgradnji valjarn. S tem v zvezi smo vam tudi napisali teh nekoliko pojasnitev v upanju, da jih boste objavili, da popravimo vtis, ki so si ga ustvarili vaši bralci, posebno tisti, ki našega podjetja še ne poznajo.

Firma DANIELI je podjetje, katero zaposluje približno (nadalj. na 3. str.)

Naša pripadnost delovnemu kolektivu

Vedno več je primerov, ko posamezni delavci zahtevajo takojšnjo prekinitev delovnega razmerja, ne oziroma se na temeljni zakon o delovnih razmerjih, ki predpisuje zaradi zaščite delovne organizacije določen čas od dneva odpovedi delovnega razmerja, do prekinitve delovnega razmerja. Ta zaščita je potrebna zato, da delovna organizacija lahko v tem času dobi, priuči ali vpelje na odpovedano delovno mesto novega delavca, da ne bi trpela proizvodnja. Razumljivo je, da se delovna organizacija mora principialno držati zakonskega določila, ker sicer je nevarnost, da nastane v podjetju anarhija in s tem težke materialne posledice v proizvodnji. Taka politika pa ni po godu posameznikom, ki si s petimi »plavimi« pridobijo takojšnjo, sicer disciplinsko odpoved, ki pa jih izgleda moralno prav nič ne prizadene.

Vsekakor ima v okviru obstoječih moralnih in družbenih norm vsak državljan pravico izbirati boljšo zaposlitev in si ustvariti boljšo materialno eksistenco. Vendar pa to v okviru obstoječih norm in zakonskih predpisov. Znani so celo primeri, da posamezniki smatrajo tako politiko podjetja za birokratizem in ovirajo pri zaposlovanju drugje na boljših delovnih mestih in s trenutno relativno boljšimi osebnimi dohodki. Ti posamezniki ali ne poznajo obstoječe zakonodaje in statuta Železarn, ali smatrajo svobodno izbiro dela kot anarhijo. Tak nedovoljen odhod iz delovnega kolektiva nosi sicer določene materialne posledice, ker delavec mora povrniti nastalo škodo, ki jo povzroči s svojim odhodom. Za naše družbene odnose pa so taki pojavi bolj pereči v pogledu družbenih in moralnih norm, v pogledu humanizacije naših odnosov, v pogledu norm, ki smo jih vgradili v naš družbeni sistem. To je v pogledu socialističnega humanizma, ki ga proklamirajo vsi naši socialistični dokumenti.

Ali je humano na tak način zapustiti sodelavce in delovni kolektiv, ne glede na materialne posledice, ki jih povzroči s takim svojim odhodom delovni skupnosti. Tak odhod iz delovnega kolektiva na tak nedovoljen način, v času, ko kolektiv preživlja iz znanih vzrokov prehodno krizo, pa je v moralnem pogledu toliko bolj vreden družbene obsodbe. Med temi posamezniki pa niti niso redki, ki jim je delovni kolektiv omogočil pridobitev poklica in ki so si v kolektivu pridobili delovnih spretnosti in delovnih navad. Seveda je vse to potrebno presojati z vidika naših, socialističnih moralnih norm in početje takih posameznikov bo doživel tudi v kolektivu spontano obsodbo. Pri tem pa je ponovno potrebno poudariti, da se to tiče posameznikov, ki mimo predpisov in drugih družbenih norm zapuščajo kolektiv.

Fluktuacija delovne sile je iz takih ali drugačnih razlogov bila in bo. Vendar pa le-ta mora biti v okviru naših zakonskih predpisov in moralnih norm. Ob tem vprašanju bi morale tudi delovne organizacije, ki sprejemajo delavce na delo, ki prihajajo iz drugih podjetij, voditi računa, kako je delavec zapustil predhodno podjetje. Kajti lahko se zgodi, da bo prav tako na nedovoljen način zapustil delovno mesto v podjetju, kjer se zaposluje in še drugje. Ob tem pa nastaja vprašanje, kako spremljati vzroke, zaradi katerih delavec zapušča podjetje, kajti k obravnavanju vzrokov o nedovoljeni zapustitvi delovnega mesta sodijo lahko tudi drugi disciplinski vzroki, zaradi katerih je bil odstranjen iz predhodnega podjetja. O tem pa podjetje, ki delavca sprejme, ne ve prav nič, kajti v delovno knjižico se lahko vpiše samo čas zaposlitve v podjetju, nič pa o vzrokih, zakaj zapušča podjetje. Tu gre verjetno za določeno pomanjkljivost v naši zakonodaji, ker se v knjižico ne sme vpisati ali vsaj označiti s šifro vzrok odhoda. To bi lahko za podjetje, ki sprejema delavca, veliko pomenilo, kajti delavec, ki se je že po nekajkrat preselil iz podjetja v podjetje ali zaradi obravnavanega načina zapustitve delovnega mesta ali zaradi drugega disciplinskega ukrepa, najbrže tudi v tem podjetju ne bo vzdržal dolgo. Najbrže bi bil potem mesečni spisek delavcev, ki zaradi disciplinskih ukrepov zapuščajo delovno mesto, tudi v našem podjetju manjši. Pa tudi mnogo drugih vzrokov bi bilo odstranjenih.

Ob tem razmišljanju se javlja vprašanje, do kam lahko sega svobodna izbira zaposlitve, da nasprotno ne naštira v moralno etična vprašanja in humanizacijo naših odnosov, oziroma ki ne povzroča materialne in druge škode delovni organizaciji.

Iz valjarne profilov

S povečano proizvodnjo obdržati nivo osebnih dohodkov

V prejšnjem tednu je imel DS valjarne profilov 4. redno sejo. Predsednik DS je predlagal štiri točke dnevnega reda. Najprej so pregledali izpolnjevanje sklepov zadnje seje, ki jih je obrazložil obratovodja. Povedal je, da obratovodstvo sleherni dan urgira pri kadrovskem sektorju zaradi pomanjkanja delavcev in pripominja, da bo treba s pomanjkanjem delavcev po vsej verjetnosti računati tudi v prihodnje.

Tov. Mežnarc je povedal, da se je med tem časom sestala komisija za delovne odnose. Treba bo objaviti ponoven razpis za mesto delovodje na lahki progi, ker oba dosedanja kandidata nimata pogojev. Ustrezno s sklepom prejšnje seje je o kvalitetni problematiki razpravljal na kvalitetni konferenci tov. Ljuta.

Obširneje so govorili o odprtem pismu valjarne profilov. Tehnični direktor naj bi članom kolektiva razložil nekatere podrobnosti, zato ga bodo povabili na eno prihodnjih sej delavskega sveta.

Obratovodja je članom delavskega sveta posredoval podatke o izpolnjevanju proizvodnih nalog v preteklem mesecu. Na težki progi so proizvodni načrt izpolnili s 106,5 % v odnosu na vroče valjano pločevino ter 106,2 % gotove robe. Izplen je bil na težki progi dosežen s 84,4 %, obratovalni čas pa so koristili v višini 89,8 %. Zastoji so znašali 10,2 %. V zvezi z zastoji je bilo rečeno, da so se zvišali predvsem zaradi elektro in mehanskih zastojev. Proizvodnost je bila na težki progi dosežena 22,4 tone na uro. Na lahki progi so načrt za avgust izpolnili s 100,8 % v odnosu na vroče valjani material ter 113 % gotove robe. Izplen v avgustu znaša 91,2 %, obratovalni čas pa so koristili 83,9 %. Zaradi valjavniških zastojev in večkratnega prestavljanja so

imeli v avgustu visok odstotek zastojev, ki znaša 16,1 %. Zastoji so imeli tudi zato, ker ni bil pripravljen vložek. Proizvodnost je bila na lahki progi dosežena s 4,25 ton na uro.

Ob koncu seje so potrdili še operativni plan za tekoči mesec, ki znaša za težko pro-

go 3.750 ton ter za lahke proge 3.000 ton. V zvezi s tem je obratovodja pripomnil, da bi morali plan na lahki progi povečati na 3.500 ton, da bi lahko obdržali osebne dohodke na sedanji višini. Njegov predlog je bil z glasovanjem sprejet.

-or

Množica problemov...

(nadalj s 1. str.)

mega sebe, oziroma možnosti, kje bi se lahko najbolje uveljavili. Dovolj pomemben vzrok je tudi ta, da se delavci iz drugih republik težko vživljajo in vraščajo v naše kulturne, socialne in druge navade, običaje in razmere. Ravno zato bi želeli zaposlovati delavce iz Slovenije, ker se le-ti hitreje vraščajo v naše razmere, vendar v Sloveniji ni bistvenega viška delovne sile.

Ob tem pa moram poudariti, da delavcev ni težko dobiti, težko je dobiti le ustrezne delavce, ne toliko v pogledu kvalifikacije, kot po tem, da imajo delavci ambicijo v Železarni se priučiti in trajnejše zaposliti. Nujno pa moramo upoštevati tudi naše zmogljivosti v samskih domovih. Novih delavcev pač sprejmemo toliko, kot imamo prostih postelj v samskih domovih in le-te razdelimo v delovne enote, ki jih glede na najnujnejše potrebe dredi tehnični direktor. Zaradi pomanjkanja kapacitet v samskih domovih, se ne moremo približati potrebnemu normativu zaposlenosti in zato pač mora dati nekdo nalog, kateri delovni enoti dodelimo na novo sprejete delavce.

Navedel sem od mnogih vzrokov in problemov le nekatere, da bi bralci sami lahko presodili, kakšen kom-

pleks predstavlja vprašanje novih delavcev.

UREDNIŠTVO: Kaj bi po vašem mnenju morali narediti, da se izognemo temu, že nekaj časa prisotnemu problemu v našem delovnem kolektivu.

ODGOVOR: Nekaj ukrepov oziroma izpopolnitev kadrovske politike narekuje že v prvem odgovoru navedena študija. Potrebne pa so še druge študije in analize tako v pogledu priučevanja, napredovanja, izobraževanja in drugega ter seveda tudi zasledovanje vseh ukrepov. Tako se bomo lotili podrobne študije o fluktuaciji, bolovanjih in o drugem v delovni enoti hladna valjarna — žičarna, da poiščemo vzroke in zasledujemo tudi že sprejete ukrepe, ki jih bomo izvajali v tej delovni enoti.

Že sedaj močno selekcijo pri sprejemanju novih delavcev v pogledu psiho-fizičnih zahtev bomo še povečali, ker želimo dobiti tak kader, ki bo vsaj delno ustrezal našim zahtevam. Izboljšanje finančnega položaja v Železarni in s tem izboljšanje osebnega dohodka pa bo povečalo tudi ponudbo bolj kvalificiranega kadra in že drugje zaposlenega kadra. Kajti doslej smo v glavnem morali zaposlovati ljudi, ki drugje niso dobili zaposlitve in so nam povzročali tako znotraj, kot zunaj podjetja določene probleme.

Lojze Dolgan

Oblike integracije v naših zakonskih predpisih

(8. nadaljevanje)

Ta del obravnava načelno organizacijsko shemo skupnih organov in posameznih tovarn, »enotnega podjetja«. O tem, kakšna naj bo organizacija, je napisano naslednje: »Organizacija slovenskih jeklarn mora biti taka, da s koncentracijo sredstev in funkcij predstavlja celovitost gospodarske skupnosti, v kateri se ob vzporedno sproščeni delovno proizvodni ustvarjalnosti z ubranimi poslovnimi odločitvami doseže uspešno oblikovanje in učinkovito usmerjanje finančnih sredstev, enotno tržno orientira-

nje poslovne politike in optimalni izkoristek proizvodnih zmogljivosti. Združiti mora vse tiste odločitve, funkcije in službe, ki skupaj dajo ugodnejši gospodarski uspeh, tovarnam pa v okviru specializirane proizvodnje pustiti razvoj iniciative samoorganizacijske ustvarjalnosti.«

Tudi v tem elaboratu so nejasnosti. V uvodnem delu se omenja »enotno podjetje«, v nadaljevanju, ko se obravnava samoupravna shema, pa se zopet govori o »združenem podjetju«, ki naj bi imelo centralni organ — delavski svet podjetja in upravo pod-

jetja, dislocirane tovarne na Jesenicah, Ravnah in Storah pa svoj samoupravni in upravni mehanizem. V nadaljevanju elaborata pa se predvideva: »S statutom bo odredeno, da bo poslovna politika slovenskih jeklarn vodena enotno, tovarne pa bodo kot donosni centri poslovale kot delovne enote samostojno z osnovno odgovornostjo za končni poslovni uspeh.«

Glede samupravnega mehanizma v tovarnah (Jesenice, Ravne, Stora) se v elaboratu omenja le delavski svet tovarne in upravni odbor, ničesar pa ni napisanega o do sedanjih delovnih enotah v tovarnah, oziroma o usodi samoupravnega mehanizma, ki že obstaja. Tako ima na primer podjetje železarna Jesenice 27 delovnih enot z razvitim samoupravnim meha-

Firma Danieli, dobavitelj naše...

(nadalj. s 1. str.)

800 ljudi in ima v svojem proizvodnem programu izključno valjarne ter naprave za kontinuirano vlihanje jekla. Citiramo vam na primer samo podatek, da je naša firma v letu 1967 izdelala in postavila valjarne s kapaciteto preko 600.000 ton letne proizvodnje, medtem ko imamo do sedaj za tekoče leto naročila za preko 700.000 ton letne proizvodnje. Posebno med napravami, ki obratujejo in katere proizvajajo izključno žice,

lahko omenimo samo največje, in sicer: ALFA — Brescia (Italija), Ferriere Sant'Anna — Sesto Calende (Italija), Monteforno — Bodio (Švica), ORBEGOSO — Guipzcoa (Španija), Steffana Fratelli — Brescia (Italija), CIMA — Olginato Como (Italija), SIMET — Napoli (Italija), AZMA — Madrid (Španija), NISM Singapur, HALIVOURGIKI — Atene (Grčija).

Na podlagi gornjih podatkov lahko trdimo, da je firma DANIELI danes na po-

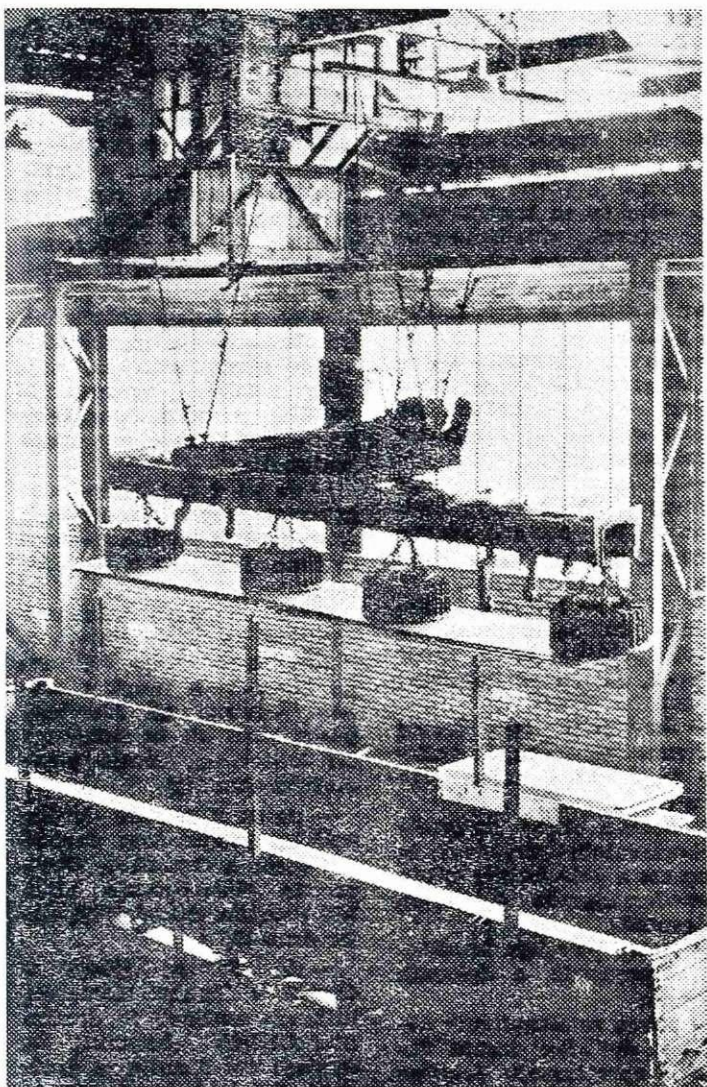
lju izgradnje valjarn s srednjimi kapacitetami za okroglo železo in profile med najvažnejšimi proizvajalci v Evropi, če že ne najvažnejši.

Vaši bralci, kateri so že obiskali naše podjetje, nas tudi že poznajo; mi pa izkoristimo priložnost, da vas osebno in vaše sodelavce povabimo, da obiščete objekte, katere smo gradili. Čeprav naravno želimo točno precizirati datum za dobavo dokumentacije, ni naš namen spuščati se v podrobnosti v zvezi s tem, kar so izjavili g. Grošelj, g. Peternel in g. Sitar, ker bi bila to zloraba vaše vljudnosti. S tem v zvezi lahko izrazimo samo naše polno soglasje v zvezi z zaključki članka od 2. avgusta, v katerem se poudarja absolutno potrebo po primernem vzdrževanju v valjarni žice ter potrebo nadomestnih delov.

Pohvala strežnemu osebju v Crikvenici

Sindikalni odbor žebeljarne je prejšnjo soboto, nedeljo in ponedeljek organiziral kolektivni izlet v Crikvenico, ki se ga je udeležilo okrog 50 naših sodelavcev. Zal vreme izletnikom ni bilo naklonjeno, tako da si niso mogli privoščiti morja kot so si želeli ob prihodu v Crikvenico. Zelo so bili zadovoljni s hrano v našem počitniškem domu, ki je bila dobra in tudi obilna. Radi bi javno pohvalili strežno osebje, ki je imelo v teh dneh dovolj dela, saj je bilo število gostov večje kot običajno. V Crikvenico in nazaj so potovali z udobnim avtobusom Mercedes, vožnja pa je bila kljub izredno slabim vremenskim razmeram zelo udobna. Našim žebeljarjem bo izlet v Crikvenico ostal v lepem spominu.

— or —

Delo pri žerjavih zahteva veliko pazljivost in koncentracijo

nizmom in nastaja vprašanje, kaj bo z njim, če bo tovarna postala osnovna organizacijska oblika, kar se v elaboratu predvideva. Verjetno bodo morale v sestavi tovarne še naprej obstajati delovne enote, toda le v manjšem številu, saj tako možnost dopušča v členih 32 in 35 tudi temeljni zakon o podjetjih. Tudi o položaju tovarne v odnosu na podjetje, glede kolektivnega zastopanja in sklepanja pogodb ni ničesar napisanega in teh problemov tudi še ne obravnavajo. Vredna bi bila pozornost člana 35 in 36 temeljnega zakona o podjetjih, ki govori o tovarnah, delovnih enotah in obratih s samostojnim obračunom, kar bi po mojem mnenju lahko prišlo v poštev, če bo združevanje opravljeno v enotno

podjetje. Z upoštevanjem teh predpisov bi se morda lahko zadovoljilo težnji, da tovarne zadržijo večjo samostojnost kot jo določajo predpisi v členih 31 do 43, toda manjšo kot organizacije po predpisih o združenem podjetju temeljnega zakona o podjetjih.

Delavski svet »združene proizvodne organizacije« naj bi po elaboratu predvsem obravnaval in sprejemal zasnovo razvojnih načrtov, vplival na oblikovanje finančno poslovnih politike, sprejemal letne in perspektivne gospodarske načrte, obravnaval zaključni račun ter delitev dohodka in določal o enotnih principih oblikovanja in delitve osebnih dohodkov, o uporabi skladov ter o izboljšanju življenjske ravni zaposlenih. S statutom podjetja

naj bi bili urejeni medsebojni odnosi s tovarnami ter nadaljnja diferenciacija pristojnosti delavskega sveta podjetja in samoupravnih organov tovarn. Delavski svet podjetja bo tudi imenoval generalnega direktorja ter ocenjeval njegovo delo. Predvideva se, da bi delavski svet podjetja štel 27 članov, od katerih bi jih po osem izvolile delovne skupnosti vsake tovarne, tri pa delovna skupnost uprave podjetja. To vprašanje je bilo obravnavano tudi na zadnjem sestanku. Posamezniki se niso strinjali, da naj bi kar tri člane volila delovna skupnost uprave. O kakih drugih pomožnih ali strokovnih organih delavskega sveta, ki jih dopušča temeljni zakon o podjetjih, še ni ničesar napisanega in tudi še ni bilo o tem razpravljano.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Strogi ukrepi pri odpovedi delovnega razmerja

V zadnjem obdobju se dogaja, da člani kolektiva odpovedujejo delovno razmerje in ne ostajajo na delu za čas odpovednega roka. Takšni postopki so za delovno skupnost nesprejemljivi, saj ji povzročajo težave, ki se odražajo v zmanjševanju proizvodnje, nastaja pa tudi materialna škoda. Na osnovi čl. 100 odst. 4 temeljnega zakona o delovnih razmerjih, je direktor Železarne mag. dipl. inž. Peter KUNC izdal naslednje navodilo:

1. V vsakem posameznem primeru, ko delavec odpove delovno razmerje in ne ostane na delu za čas, ki ga določa odpovedni rok in preneha z delom pred potekom tega roka, mora prizadeto obratovodstvo izdati predlog za povračilo škode. Takšen predlog, ki se mora poslati kadrovskemu sektorju, mora vsebovati vse generalije o delavcu, ki je svojevoljno prenehal z delom pred potekom odpovednega roka in osebe, ki so dolžne ugotoviti nastalo resnično škodo zaradi takšnega svojevoljnega prenehanja dela. Obratovodstvo določi v svojem delokrogu za ugotavljanje resnične škode tehnika oziroma asistenta, v čigar delokrogu je ta dejanska škoda nastala in obratnega knjigovodja. Sektor za ekonomiko določi ekonomiste in razpored po obratih takoj, tako da ne bo nejasnosti, kdo od posameznikov iz tega sektorja je dolžan sodelovati pri delu v posameznem obratu.

2. Vsakokrat, ko nastopi primer svojevoljnega prenehanja dela, se mora predlog za ugotovitev resnične škode izstaviti najkasneje v roku petih dni. Čim je predlog izstavljen, morajo tehnični uslužbenec, knjigovodja in ekonomist takoj začeti z ugotavljanjem resnične škode. Delo v zvezi s tem organizira obratni knjigovodja.

3. Kadrovski sektor mora po predpisanim postopku ugotoviti, da je delavcu prenehalo delovno razmerje zaradi svojevoljne zapustitve delovnega mesta in o tem obvestiti vse pristojne službe tako kot do sedaj; tri izvide odločbe o tej ugotovitvi pa mora skupaj z izračunom o nastali dejanski škodi (tudi v 3 izvodih) dostaviti pravni službi. Pravna služba mora vsak posamezni primer takoj proučiti, zahtevati eventuelne dodatne dokaze in če so podani vsi pogoji, začeti postopek pred sodnimi organi za povračilo dejanske nastale škode.

4. Izračun o nastali dejanski škodi mora biti takšen da bo nedvoumno in točno (!) dokazal višino nastale škode in tudi vzročno zvezo med nastalo škodo in dejstvom, da je ta škoda nastala zaradi svojevoljne prekinitve dela pred potekom odpovednega roka.

V zvezi z dokazovanjem dejanske škode opozarjam, da bo v vseh primerih dokazno breme na strani Železarne kot tožeče stranke. Zato mora biti izračun predvsem strokoven, do najmanjše vrednosti točen in nedvoumen, predvsem pa ne sme biti pavšalen. Avtorji izračuna bodo namreč morali svoje ugotovitve in izračune tolmačiti in zagovarjati v postopku pred sodiščem kot priče in sicer tehnik predvsem obstoj vzročne zveze med nastalo dejansko škodo in povzročiteljem te škode, ekonomist pa samo točnost izračuna in višino ugotovljene dejanske škode.

5. Skupina, ki bo izračunala dejansko škodo, mora v sodelovanju s kadrovskim sektorjem tudi pripraviti nedvoumen pismeni dokaz, da delovna skupnost ni mogla odpraviti ali preprečiti nastale dejanske škode zaradi svojevoljne zapustitve dela z namestitvijo drugega ustreznega kvalificiranega delavca na to izpraznjeno delovno mesto.

Delovna skupnost mora po splošnih načelih poštenosti in vestnosti namreč preprečiti, da škoda sploh ne nastane oziroma storiti vse, da je ta škoda, če že nastane, čim nižja. Dokaz o tem, da delovna skupnost ni mogla preprečiti, da bi zaradi svojevoljne zapustitve delavca z dela oziroma, da je delovna skupnost storila vse, da nastala dejanska škoda ni bila višja kot je bilo ugotovljeno, je namreč eden od elementov v dokaznem postopku za uspešnost v pravdi. Zato mora biti takšen dokaz pismen, jase, nedvoumen in absolutno prepričljiv.

6. V postopku pred sodiščem bosta kot priči nastopali, kot je sicer navedeno že spredaj, tehnični uslužbenec za vrzno zvezo (in eventuelno dopolnilno tudi delno za izračun), ekonomist pa za razlago in točnost izračuna (po potrebi lahko izjemoma nastopi kot priča tudi obratni knjigovodja).

7. Vsi postopki v zvezi s tem navodilom se smatrajo kot nujni in hitri.

8. V pojasnilo navajam, da so vsi zahtevki, ki jih obravnava to navodilo, izključno samo civilno pravnega značaja in naj jih prizadete službe ne enačijo s postopki v zvezi s kršitvijo disciplinskih delovnih dolžnosti ali s postopki, ki imajo značaj kazenskega postopka. Postopki, ki jih obsega to navodilo, imajo značaj postopka disc. kršitve delovne dolžnosti samo v toliko, kolikor se pač nanašajo na ugotovitev o svojevoljni zapustitvi dela.

9. V primeru, da bi pri sestavljanju dokumentacije (izračuna dejanske škode; dokaza, da se škoda ni mogla preprečiti z namestitvijo drugega delavca) glede oblike in kaj naj vse vsebuje ta dokumentacija, nastali dvomi oziroma nejasnosti, se v tem pogledu obračajte na pravno službo.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije

Naloge sindikata pri razvoju samoupravljanja in izvajanju reforme

Kongres je analiziral pravilnost svojih stališč o nadaljnjem gospodarskem in družbenem razvoju sprejetih na V. kongresu, rezultate gospodarske in družbene reforme ter nekatere deformacije in odstopanja, za katere nosijo del krivde in odgovornosti tudi sindikat in njihova vodstva ter sprejel Resolucijo o nalogah sindikata pri razvoju samoupravljanja in izvajanju reforme. V nadaljevanju posredujemo misli tega kongresnega dokumenta.

Kongres odločno podpira ocene in stališča iznešena v Smernicah predsedstva in izvršnega komiteja CK ZKJ. Le-te realno izražajo težnje in zahteve delavskega razreda, zato se bodo sindikati prizadevali, da čim več prispevajo h konkretizaciji in popolni realizaciji sprejetih zahtev in nalog.

VI. kongres ZSJ je prepričan, da izraža mišljenje vsega delavskega razreda in vseh delovnih ljudi Jugoslavije z osvojitvijo predlogov in zahtev, ki jih je prek delegatov kongresa postavil pred delavski razred tovariš Tito. Sindikat se obvezuje, da bodo svoje delo usmerili tako, da čimprej realizirajo zahteve tovariša Tita.

Šesti kongres je za nadaljnji razvoj materialne osnove in družbeno-ekonomskih odnosov v delovnih organizacijah in v družbi, kot osnovnih predpogojev za uspešno uresničevanje reforme in razvijanju socialističnih samoupravnih odnosov, sprejel naslednja stališča in zaključke:

Da delovne skupnosti postanejo osnovni nosilci razširjene reprodukcije, kar je predpogoj za nadaljnjo rast produktivnosti dela, dohodka in razvoja samoupravljanja, zato je potrebno:

— da se hitreje od rasti družbenega proizvoda večajo sredstva delovnih organizacij, posebno proizvodnih;

— da se hitreje izpopolnjuje sistem razširjene reprodukcije, v katerem bodo osnovni nosilci delovni ljudje;

— da se delovnim organizacijam, ki imajo pogoje za racionalno gospodarjenje in ki so obremenjene z različnimi obvezami, s pomočjo ustreznih ekonomskih mer omogoči povečanje njihove materialne osnove in s tem pospeši proces modernizacije;

— da se izvrši decentralizacija sredstev vseh ukinjenih družbenih skladov in le-ta vključijo v sistem samoupravnega odločanja o razširjeni reprodukciji;

— da se ustvarijo pogoji za koncentracijo in cirkulacijo sredstev družbene akumulacije na osnovi samoupravnih odločitev in dohodka ter da se s tem razširi sedanja utesjenost po teritoriju in gospodarskih vejah;

— da družbeno-politične skupnosti, posebno federacije, ne sprejemajo novih obvez na starih osnovah;

— da se obstoječe zakonske obveze ustvarijo v skladu z gibanjem nacionalnega dohodka.

Pravilno postavljeni gospodarski sistem in mere ekonomske politike vplivajo na nacionalno gospodarjenje v delovnih organizacijah in na njihovo poslovno politiko. To zahteva stalno izenačevanje pogojev za doseganje dohodka med gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi kot tudi med njimi. S tem ciljem je potrebno:

— da se odstranjujejo razlike v pogojih doseganja dohodka, ki niso rezultat samoupravnega odločanja in dela neposrednih proizvajalcev in njihovih ožjih in širših asociacij, temveč se v sedanjih pogojih reprodukcije kot posledica neizpopolnjenosti samoupravnega sistema, to je pogojev gospodarjenja, ki so obstojali pred reformo, neadekvatnosti mer ekonomske politike kakor tudi izkoriščanja monopolnega položaja;

— da se svobodno oblikujejo cene na vseh področjih v skladu s tržno zakonitostjo na osnovi samoupravnega dogovora in da se izpopolnjuje družbena politika cen, kot odločujoči dejavnik izgrajevanja pravilne politike dohodka in se njena realizacija zagotovi predvsem z ekonomskimi merami;

— da se izpopolnjuje sistem in instrumenti sekundarne razdelitve in da se uskladijo na samoupravnih odnosih, ciljih reforme v sistemu dohodka in da se dosledno vodi račun o načinu gospodarjenja. Obseg in način izdajanja sredstev za občo potrošnjo mora biti odraz interesov delovnih ljudi in njihovih asociacij;

— da se z ekonomskimi merami in s samoupravnimi dogovori izpopolnjuje monetarno-kreditni, zunanjetrgovinski, devizni in carinski sistem, da se objektivizirajo pogoji za doseganje dohodka in da se tako ustvari nadaljnja stabilizacija tržišča in krepitev konkurenčne sposobnosti naših proizvajalcev na svetovnem tržišču;

— da se zamenja položaj in dejavnost poslovnih bank tako, da se vključijo v proces družbene reprodukcije in da bodo delovale kot enakopravni poslovni partner z ostalimi delovnimi organizacijami;

— da se ustvari odločna vloga delovnih organizacij pri upravljanju v bankah, da se zagotovi popolnost samoupravnega delovanja pri sprejemanju odločitev;

— da se z ekonomsko-političnimi merami pospeši proces modernizacije in rekonstrukcije;

— da se utrjujejo pogoji

gospodarjenja znotraj in med delovnimi skupnostmi na osnovi objektiviziranih ekonomskih instrumentov s ciljem pospeševanja še nadaljnega združevanja vseh oblik družbenega dela na samoupravnih osnovah;

— da se povezuje dohodek v negospodarskih vejah družbenega dela z dohodkom v gospodarstvu na osnovi interesa in skupno utrjenih programih razvoja. Neposreden odnos je potrebno najprej ustvariti med gospodarstvom z ene strani in izobraževanjem, socialnim zavarovanjem in kulturo na drugi strani.

Celoten sistem družbenega planiranja mora zagotoviti delovnim ljudem, da bodo lahko na vseh nivojih usklajevali razvoj v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih ter ustvarjali s tem pogoje, da se z razvojno politiko koristijo bogastva, da se bolj popolno zadovoljujejo potrebe in da sloni razvoj na samoupravnih socialističnih osnovah. Zato je potrebno:

— da se pospeši delo pri sprejemanju zakona o družbenem planiranju;

— da se ustvarja samoupravno dogovarjanje združenih proizvajalcev, družbeno-političnih skupnosti in sindikata pri opredelitvi in realizaciji osnovnih elementov pogojev gospodarjenja in planiranja, kot osnovne metode vključevanja proizvajalcev v sistem gospodarjenja;

— da se izdelajo dolgoročni programi razvoja gospodarstva in družbenih dejavnosti;

— da se s planiranjem v delovnih organizacijah in njihovih asociacijah doseže, da bodo plani instrumenti, s pomočjo katerih bodo delovni ljudje obvladovali številne ekonomske, tehnične in družbene dejavnike proizvodnje in da se zagotovi učinkovitost v poslovanju in odpravljanju stihije ter nepravilnosti v procesu reprodukcije;

Delitev dohodka v delovnih organizacijah je potrebno stalno izpopolnjevati, da dosežemo celoten in stabilen sistem, ki bo zagotavljal kar najbolj dosledno delitev po delu. Delitev se mora zasnovati na:

— izločevanju denarja za osebne dohodke iz dohodka, odvisno od rezultatov dela, ustvarjenega dohodka in v skladu z dolgoročno poslovno politiko delovne organizacije;

— realnim vrednotenjem raznih vrst in oblik dela ugrajenega v sistem razdelitve v delovnih organizacijah in ki bo zagotavljal realizacijo višine osebnih dohodkov po doprinesenem delu;

— politiki delitve dohodka, ki bo vplivala na povečanje produktivnosti in na bolj

ekonomično in rentabilno poslovanje;

— zahtevi, da delovne organizacije v okviru svoje dejavnosti utrdijo spodnjo mejo povprečnega osebnega dohodka, ki bi bila minimalni pogoj za obstoj take proizvodnje;

— zagotovitvi take akumulativne sposobnosti, ki bodo omogočile dolgoročni razvoj delovne organizacije na osnovi sodobne tehnike in tehnologije;

— ustvarjanju pogojev, da bo delovna organizacija osnovni subjekt pridobivanja in delitve dohodka.

Sirša integracija vseh faz družbene reprodukcije na vseh nivojih, kot predpogoj za doseganje večjih ekonomskih učinkov in izgrajevanja samoupravnega družbeno-ekonomske strukture zahteva:

— dopolnitve v gospodarskem sistemu in v ekonomski politiki;

— da vse dejavnosti in deli integracijske celote oblikujejo svoj dohodek na osnovi svojega in rezultatov združenega dela;

— da bodo delovni ljudje osnovni nosilci procesa integracije in samoupravnega dogovarjanja na vseh nivojih.

Na osnovah reforme je potrebno, da se opredeli in osvoji politika večje zaposlenosti, za kar je potrebno, da se:

— dinamizira gospodarska aktivnost na principih reforme in njenega nadaljnega prestrukturiranja;

— uskladi sistem in mreža izobraževalnih zavodov in program s potrebami razvoja gospodarskih in družbenih dejavnosti;

— izvrši potrebna korektura v predpisih o delovnih odnosih;

— potom samoupravnih odločitev dosledno izvaja zakon o sprejemanju pripravnikov in da se v zvezi s tem sprejmejo ustrezni pravilniki;

— delovne organizacije in drugi dejavniki angažirajo in izvršijo minimalne obveze do delavcev, ki predstavljajo višek, dokler se oni ponovno ne zaposle. V ta namen naj vsi prizadeti dejavniki združujejo denar, s katerim bi se na osnovi samoupravnega dogovarjanja, financiralo odpiranje novih delovnih mest, prekvalifikacija idr.

— pri projektiranju modernizacije in rekonstrukcije izhaja iz obstoječe delovne sile in da se stroški prekvalifikacije in odpiranja novih delovnih mest morebitnega viška tretirajo kot del investicije;

— z zakonom prepove vsem zaposlenim in posebno vodstvenemu kadru, opravljanje privatne dejavnosti, dopolnilnega dela in podobno. Morebitne potrebe honorarnega dela naj se regulirajo z dogovorom med delovnimi organizacijami;

— bolj določeno opredeli kategorija nezaposlenih oseb in da se uvede strog družbeni nadzor pri zaposlovanju.

Razvoj nerazvitih področij, kot izraz družbeno-ekonomskih interesov v celoti naj se osnuje na:

— osvojeni dolgoročni politiki pospešenega razvoja vseh področij;

— izgrajevanju ustreznih instrumentov v sistemu zavarovanja stalnih in stabilnih virov sredstev in drugih predpogojev, ki bodo zagotovili izvršitev osvojene politike.

Za ustvarjanje stalne in stabilne rasti življenjskega standarda v skladu s splošnim gospodarskim razvojem in na osnovah delitve po rezultatih dela in solidarnosti delavskega razreda in delovnih ljudi je potrebno:

— da se izdela dolgoročna politika razvoja in metodologija spremljanja življenjskega standarda na vseh nivojih in da se z ekonomskimi merami zagotovi njena realizacija;

— da se z družbenimi dogovori v grupacijah, panogah in področjih uskladi gibanje osebnih dohodkov z rezultati dela;

— da se utrdi minimum sredstev, ki zagotavljajo normalno reprodukcijo delovnega človeka in njegove družine, odvisno od razvitosti proizvodnih sil in splošnega ter kulturnega nivoja posameznih območij;

— da se z merami davčne politike progresivno zajame del osebnih dohodkov. Osnova za obdavčevanje mora biti povprečni dohodek na člana družine;

— da delovni ljudje v okviru delovnih skupnosti, njihovih asociacij in družbeno-političnih skupnosti izdajajo več denarja za družbeni standard in da se na osnovi solidarnosti zmanjšujejo razlike v nivoju življenjskega standarda;

— da se izoblikuje samoupravni sistem na področju zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki bo izhajal iz realnih materialnih možnosti gospodarstva in ki bo zasnovan na nadaljnji decentralizaciji odnosov in razvijanju samoupravljanja in solidarnosti.

Šesti kongres ZSJ ugotavlja, da je dosedanji razvoj samoupravljanja dal bogate revolucionarne izkušnje in realno osnovo za določanje glavnih smeri nadaljnje družbene akcije. V tem smislu kongres smatra, da je nujno z družbenimi merami zagotoviti:

Stalno rast materialne osnove samoupravljanja kot bistvenega elementa njegovega nadaljnega razvoja doseči z:

— preračunljivostjo nacionalnega dohodka, tako da se proporcij v razdelitvi stalno

menjajo v korist delovnih organizacij;

— sprejemanjem racionalnih odločitev v delovnih organizacijah s ciljem stalnega povečanja svojega dohodka.

Oblikovanje takih samoupravnih odnosov, v katerih bo delovni človek postal resnični nosilec družbene produkcije na vseh področjih družbenega dela. Pri izpolnjevanju sistema samoupravljanja v delovnih organizacijah je potrebno izhajati iz definicije osnovnih interesov delovnih ljudi v njihovih primarnih asociacijah — delovnih enotah, kjer se:

— s konstituiranjem delovnih enot zagotavlja utrjevanje dohodka in njegove razdelitve na osebne dohodke in sklade;

— zagotavlja sprejemanje odločitev o vseh osnovnih vprašanjih s področja družbeno-ekonomskih odnosov: planiranja, poslovne politike, pogojev gospodarjenja, doseganja in razdelitve dohodka in ostalih bistvenih družbeno-ekonomskih vprašanj;

— odnosi med delovnimi enotami upoštevajo na ekonomskih odnosih;

— s konstituiranjem samoupravne strukture, podjetja prenašajo tiste pravice delovnih enot na delovno skupnost, ki so v interesu za vso delovno organizacijo.

Oblikovanje različnih oblik asociacij združenega dela od delovne enote prek celotne gospodarske in družbene strukture ter njihovega razvoja na:

— polnem upoštevanju samoupravnih pravic in odnosov v vsaki delovni skupnosti;

— realizacija ekonomskega in družbenega interesa, ki mora biti rezultat povečane učinkovitosti in jasne perspektive poslovanja;

— samoupravnem dogovarjanju vseh asociacij na vseh nivojih družbenega dela o vseh bistvenih vprašanjih in pri tem zagotoviti enakopravnost in javnost dela;

— dolgoročnih načrtih in programih dela posameznih delovnih skupnosti in njihovih asociacij, v katerih mora biti jasno definirana smer, odgovornost in obveze.

V odnosu na integracijske procese je nujno, da se na iznešenih načelih opredeli tudi vloga družbeno-političnih skupnosti, občin, republik in zveze.

Dviganje učinkovitosti samoupravljanja v delovnih skupnostih in asociacijah potom:

— jasne usmeritve vseh samoupravnih subjektov k modernizaciji in ustvarjanju ustreznih kadrovske, materialnih in drugih pogojev za te namene;

— uporabljanja in pospeševanja znanosti in sodobnih znanstvenih dosežkov, ki zagotavljajo najhitrejši tehnični in družbeno-ekonomski napredek;

— pravočasnega in primerne načina informiranja proizvajalcev zaradi bolj kvalitetnih in pravočasnih odločitev, ob dvigavanju njihovega izobrazbenega in kulturnega nivoja;

— odnosov med proizvodnimi in negospodarskimi dejavnostmi, ki so zasnovani na skupno utrjenih programih razvoja in rezultatih ustvarjenih v materialni proizvodnji. Učinkovitost gospodarjenja in nadaljnega razvoja samoupravnih družbenih ornosov, ki zahtevajo jasno opredelitev odgovornosti in pravic vseh udeležencev v procesu družbenega dela, od delavcev v neposredni proizvodnji, delovnih enot, vodstvenih in strokovnih kadrov do samoupravnih organov na vseh nivojih.

Nadaljnji razvoj družbeno-političnega sistema, ki se mora razvijati v smeri:

— eliminiranja razkoraka med predstavniškimi telesi na vseh nivojih in neposrednim samoupravljanjem;

— usmerjanja upravnih organov na razvijanje iniciativ in zagotavljanja izvajanja samoupravnih dogovorov;

— utrjevanja in opredeljevanja pravic in odgovornosti posebno za vsaki nivo in institucijo;

— nadaljnje krepitve vloge zborov delovnih skupnosti v vseh skupščinah;

— stalnega bogatenja političnega sistema z novimi oblikami neposredne demokracije in prilagajevanja kadrovskega sestava nalogam, ki v dani etapi našega razvoja stojijo pred posameznimi organi in institucijami;

— jačanja interesov samoupravno združenih delavcev, ki predstavljajo osnovno gonilno silo družbe za nadaljnjo izgradnjo celotnega gospodarskega in družbenega sistema.

Šesti kongres ugotavlja, da je krepitev vloge delovnega človeka in njegovo vključevanje v celotno družbeno delo pogoj nadaljnega razvoja samoupravljanja ter mora biti merilo družbene akcije sindikata.

Sindikati se mora izgrajevati in uveljavljati kot samostojna organizacija, ki deluje v interesih iznešenih v resoluciji. Pri tem mora prevzeti večjo družbeno in konkretno odgovornost.

— Da aktivno sodeluje v samoupravnem dogovarjanju in odločanju ter pravočasno, hitro in učinkovito deluje ter iznaša svoja stališča. Sindikati morajo prilagajati metode svojega dela konkretno interesom posameznih panog in grupacij proizvajalcev.

— Da ustvarja sodelovanje med predstavniškimi, samoupravnimi in drugimi organi.

— Da z javnim in demokratičnim dialogom, solidno argumentiranim, zastopa interese članstva. Osvojena stališča večine članstva in večine organizacij so obvezna za vsa sindikalna vodstva od najnižjih do najvišjih.

Sindikati se mora s svojim jasnim programom in akcijo uveljaviti kot dosledni borec za uresničevanje novih socialističnih družbenih odnosov, solidarnosti in enotnosti delavskega razreda in delovnih ljudi na osnovi širokega ekonomskega in družbenega interesa v okviru samoupravnega in na osnovi polne enakopravnosti narodov in narodnosti Jugoslavije.

Razvijati mora zavestne in skupne interese ter skupno odgovornost in se energično boriti proti vsem odstopanjem ter raznim nesocialističnim pojavom. Mnogo bolj se mora zavzemati za zvišanje splošne in strokovne izobrazbe delavcev, za izboljšanje kvalifikacijske strukture, za družbeno ekonomsko izobraževanje in dviganje idejno-političnega in kulturnega nivoja delovnih ljudi.

Sindikati mora pospeševati in s svojo aktivnostjo prispevati k reševanju vseh vprašanj osebnega in družbenega standarda. Sestavljenost družbeno-ekonomskih in idejnih dogajanj v delovnih organizacijah in komunah poudarja kot primarno nalogo krepitve vloge sindikata v delovnih organizacijah.

Povezanost sindikata z različnimi vsakodnevnimi problemi življenja in dela delovnih ljudi ter z najbolj neposredno samoupravljalno prakso omogoča in nalaga sindikatom da vključijo v svoj program dela posploševanje doseženih rezultatov in izkušenj v razvoju samoupravljanja, da ustvarja pogoje ter pospešuje nadaljnji razvoj teoretičnih misli o samoupravljanju in sindikatu.

Zelo dinamični družbeni razvoj in tempo razvoja tehnologije ter integracijskih gibanj zahtevajo stalno in pogumno prilagajevanje organiziranja, metod in vsebin dela sindikata in pri tem izhajanja iz interesov članov. Kadrovska politika v sindikatu naj zagotavlja sestav vodstev, ki bodo izražala novo samoupravno strukturo družbe in v katerem bodo delali družbeno in politično afirmirni ter odgovorni kadri, ki so se uveljavili pri izvajanju reforme in samoupravljanja.

ZDA. Po ameriških podatkih, je v svetu danes za približno 50 milijonov ton surovega jekla letno več proizvodnih zmogljivosti, kot so dejanske potrebe. To stanje ima za posledico močan pritisk tujih proizvajalcev železarskih izdelkov na uvoz v

ZDA. Med njimi so najmočnejše japonske železarne, ki prodajo približno 40 % svojega izvoza v ZDA. S tega razloga zahtevajo ameriške železarske družbe omejitev uvoza na 10 % celotnih potreb železarskih izdelkov, medtem ko so v letu 1967 uvozili 12 %.

Problemi civilne zaštite v ABK vojni

(1. nadaljevanje)

BIOLOŠKO OROŽJE bi povzročilo usodne posledice, če civilna zaštita ne bi bila pripravljena. Morda vojna že sama po sebi izzove večje število nalezljivih bolezni med civilnim prebivalstvom — k temu prispeva tudi evakuacija — in uničenje osnovnih dobrin, vse to pa je mogoče še potencirati z namerno uporabo biološkega orožja.

Biološka vojna zastavlja civilni zaščiti posebne naloge, ki so dokaj drugačne kot drugi problemi te organizacije. V obrambi pred biološkim orožjem je treba predvsem okrepiti že obstoječe ukrepe zaštite pred nalezljivimi boleznimi, utrditi organizacije, ki se že zdaj ukvarjajo s temi vprašanji, pripraviti zadostne količine zdravil in drugih sredstev za zatiranje nalezljivih bolezni tako pri ljudeh kakor pri živalih in rastlinah. Ni potrebna posebna organizacija, zakaj naloge v zvezi z biološko vojno lahko ob poprejših pogojih izpolnjujejo že obstoječe organizacije, ki se ukvarjajo z ljudskim zdravjem.

Temeljna naloga je pravočasno odkritje vsake epidemije in izdajanje navodil za njeno zatiranje. Čeprav je zaštita ljudi prvenstvena naloga, so potrebni tudi ukrepi za zaščito živali in rastlin, za ta namen pa je potrebno sodelovanje sanitetne, veterinarske in kmetijske službe. Zadostne rezerve cepiv, serumov in zdravil ter primerni strokovnjaki lahko občutno zmanjšajo učinkovitost tega orožja.

Med posebnimi ukrepi za primer bakterijskih serosolov v močnih koncentracijah velja omeniti zaklonske, ki ščitijo pred biološkim orožjem in radioaktivnim prahom hkrati.

KEMIČNO OROŽJE zastavlja zlasti zaradi novih vojnih strupov, tako imenovanih živčnih vojnih strupov, civilni zaščiti vrsto problemov materialne organizacijske narave. Glede na možnost uporabe so posebno občutljiva mesta in goste naseljene pokrajine, zato se vsiljuje potreba po graditvi zadostnega števila zaklonskih, ki ščitijo pred živčnimi sredstvi. Velikega pomena je tudi usposabljanje prebivalcev za uporabo obrambnih sredstev. Razen tega je treba razporeiti obveščevalno mrežo, zagotoviti zadovoljivo število detekcijskih (razpoznavnih) in degazacijskih (razkuževalnih) skupin ter ustrezne zdravstvene ekipe za prvo pomoč.

Za razliko od atomskega orožja, pri katerem lahko vsaj ugrabimo o kraju njegove uporabe, so živčni vojni strupi tipično teroristično orožje, ki je v primerjavi z drugim orožjem tako poceni, da se njegova uporaba izplača tudi za manj privlačne cilje.

Kot najvažnejše ukrepe za zaščito pred ABK orožjem naj navedemo naslednje:

EVAKUACIJA. O pravem času je treba preseliti civilno prebivalstvo s področja, ki o njem menimo, da bi moglo biti cilj napada s kakim orožjem te vrste. Zlasti je treba poskrbeti za evakuacijo iz velikih mest.

Vse to moramo pripraviti že v mirnem času. Pri izdelavi načrtov je treba razen evakuacije predvideti tudi kraj in čas ter to, kdo bo skrbel za preseljene ljudi. Kot problemu splošno državnega pomena pripisujejo evakuaciji tolikšen pomen, da so na primer v ZDA imeli obvezne poskusne evakuacije, med katerimi so preverjali, ali je sestavljene načrte tudi mogoče izpolniti uspešno in o pravem času.

Poznamo tri oblike evakuacije: strateška je tista, do katere pride takoj po izbruhu sovražnosti ali že prej. Ta evakuacija pomeni, da ljudi popolnoma preselijo z določenega področja in jih po že vnaprej pripravljenih načrtih pošljejo na določene kraje. Taktična evakuacija je tista neposredno pred napadom ali takoj po njem. Razen tega pa poznamo tudi še kombinacijo taktične in strateške evakuacije.

Pri evakuaciji je treba vselej upoštevati tudi možnosti radioaktivnih žarkov. Področja, kamor preselimo ljudi, morajo biti v vsakem primeru izven nevarnega območja in izven učinka morebitne kasnejše zastrupitve z radioaktivnim prahom.

V dosedanje pojmovanje važnosti zaklonskih ni vnesel bistvenih sprememb niti obstoj tako imenovanih ABK prožij, nasprotno, potreba po zaklonskih je samo še narasla.

Jasno je, da zastavlja atomsko orožje pri graditvi zaklonskih posebne naloge. V neposredni bližini eksplozije praktično ne more zaščititi nobeno zaklonsko, v širšem polmeru pa so dokaj primerna celo zasilna zaklonska.

Pri graditvi zaklonskih je treba ločiti posebna od tako imenovanih navadnih. Graditev povsem zanesljivih zaklonskih pride v poštev samo za najpomembnejše objekte in ustanove, ki so nujno potrebne za obrambo dežele. Za vse drugo prebivalstvo je treba ostati pri dosedanjih gradbenih načelih, zakaj niti radioaktivni prah niti vojni strupi ne kemično orožje niso povzročili bistvenih sprememb, marveč so po svoje še povečali potrebo po številnejših zaklonskih.

Ob proslavi 25-letnice splošne vstaje primorskega ljudstva proti fašizmu je morda prav, če se spomnimo tudi nazaj na čase, ko se je fašizem v Italiji šele porajal, v čase že dolgo pred drugo svetovno vojno, ko se je naše ljudstvo začelo boriti za svoje narodnostne in človečanske pravice, osamljeno in brez upaja na pomoč od zunaj.

Nekaj let po prvi svetovni vojni, ko so zasedle italijanske čete kraje na Primorskem, so bila še dovoljena slovenska prosvetna društva in čitalnice, slovenske šole, slovenski časopisi in knjige, zadruga itd. Vsak kraj in vsaka vas je imela svoje društvo in leta so bila včlanjena v Prosvetno društvo v Gorici ali pa v Zvezo prosvetnih društev v Trstu. Ko so prevzeli oblast fašisti v oktobru leta 1922, pa se je to na mah spremenilo. Oblasti so prepovedale vsako kulturno dejavnost, ukinjene so bile slovenske šole in fašistični teror se je stopnjeval iz leta v leto. Sledile so aretacije in konfinacije, zapori in

tudi smrtne obsodbe. Primorsko ljudstvo pa ni klonilo, hrabro se je uprlo in se borilo proti fašizmu v vseh mogočih oblikah in si po sedemindvajsetih letih suženjstva zopet priborilo svobodo.

Da bi naši ljudje onstran meje v letih najhujšega preganjanja lažje prenašali vse trdote življenja, so zato poskrbeli predani in idejno čvrsti ljudje, ki se niso ustrašili napornega in odgovornega dela. To so bili predani člani tajne organizacije, ki je napovedala odločen boj fašizmu. Ti aktivisti in kurirji so organizirali prenos slovenskega čtiva iz Jugoslavije na vse kraje naše domovine. Časopisi, knjige in drugi propagandni material se je zbiral na določenih krajih, ki so bili blizu takratne jugoslovanske italijanske meje in od tu se je spravljal do ljudi, ki so bili odgovorni, da pride čez mejo na Primorsko. Ta dejavnost se je še posebno povečala po letu 1930, ko je pred artemacijo iz Primorske pobegnili v Jugoslavijo več aktivistov članov

tajne protifašistične organizacije TIGR.

Eden izmed važnih krajev predvojne borbe proti fašizmu so bile tudi Jesenice in lahko trdimo, da so bile v dolgih letih fašističnega režima v Italiji dokaj znane. Tu so živeli nekateri pobegli protifašisti, tu se je zbiral propagandni material, tu so se shajali člani organizacije TIGR iz drugih krajev države, od tu so šle poti na mejo in dalje v Italijo. Od tu je šlo ogromno slovenskega čtiva čez bohinjske gore na tolimsko in bovško. Sem je prihajala tudi protifašistična literatura italijanskih antifasistov v Parizu in od tu dalje v Italijo.

Kurirji z onstran meje so vodili po skrivnih poteh čez

mejo pobegle italijanske protifašiste, kateri so dobili na Jesenicah pomoč za odhod čez Avstrijo v Francijo, kjer je bil pred vojno glavni center italijanskih političnih emigrantov. Na Jesenicah smo imeli dolga leta obmejnega komisarja Toneta Batagelja, kateri je storil ogromno uslug ljudem, ki so se borili proti fašizmu. Tudi njegov naslednik Gerbič, Srb iz Like, je pokazal veliko razumevanja za to našo dejavnost. Na obmejnem komisiariatu sta bila tudi Peter Bizjak in Slavko Jelinčič, oba prizadevna člana organizacije TIGR in tako je bila zagotovljena vsa podpora onim, ki so sodelovali v tem okolišču v prid našemu ljudstvu onkraj meje. Naleteli smo se

veda tudi na ljudi, ki so bili sovražno razpoloženi proti našim aktivistom in jih hoteli celo ovirati. Eden teh je bil komisar Montani, ki je celo pošiljal nazaj na mejo naše pobegle rojake. Po zaslugi Toneta Batagelja, ki je bil tedaj zaposlen v Beogradu, je Montani neslavno moral zapustiti Jesenice.

Na Jesenicah so se shajali vodilni ljudje tajne organizacije TIGR iz ostalih krajev Jugoslavije. To so bili predvsem: Danilo Zelen, Berti Rejec, Just Godnič, Tone Majnik, Franc Fortunat, Tone Černač, Ferdo Kravanja, Julij Torkar in Ivo Višnjevec ter drugi. Posebno dobrodošli so bili ti ljudje pri takratnem lekarnarju Jožetu Zabkarju, ki je nemalokrat

segel glot je namre vsa finan dejavnost morali č ti večji c jih pičlih

Pogosto hajali ki onstran r laj Lancr ta, ki pa tacija pc nil na J je po em lo v obi vojne D Čadrga Ferdo K oba ta pobegnila tu nada Dalje Sir

Spomini iz NOB

Poti so vodile tud

Streli na praških ulicah

Tri dni med tanki in okupatorjevimi uniformami

Naključje je hotelo, da se je v mojem potnem listu znašlo dvoje žigov, ki bosta čez nekaj let pričala, da sem obiskal to prijateljsko deželo med njenimi najhujšimi zgodovinskimi trenutki. Čeprav sem prišel med Čehoslovake kot turist, sem skoraj prav tako kot oni občutil žalost, ogorčenje in brezmejno začudenje, ko sem na praških ulicah zagledal okupatorjeve tanke.

S kolegom Mitjo sva 16. avgusta prestopila avstrijsko-češkoslovaško mejo. Po tridnevnem bivanju v idiličnem kampu v Bezdrenu sva v ponedeljek odpotovala v Prago, kjer sva se nastanila v mednarodnem študentskem hotelu v ulici Ostrovní.

Govorili smo o prihodnosti ČSSR in Evrope

Študentski hotel, torek, ura je deset zvečer. Češki mladinci so s tujimi študenti sklicali debatni večer o bližnji prihodnosti v ČSSR in Evropi. Razgovor se je zavlekel čez polnoč, to je, ko so bile na češkoslovaškem ozemlju že eno uro čete članic varšavskega sporazuma. Kakšna ironija!

Kazalec na uri se je že krepko pomikal čez polnoč, ko smo zlezli v postelje k počitku. Pa ne za dolgo. Okrog treh ponoči se je na hodnikih oglasil zvočnik. Receptor je v češčini nekaj govoril, nisem razumel kaj.

»Kaj neki se dogaja,« sem si mislil. Prepričan sem bil, da gre za šalo. Kmalu zatem sem nekje v daljavi zaslišal strele. Najprej sem mislil, da so to moje sanje. To

da sanje so minile, streljanje pa ne...

Sreda, 5.00. Skoraj vsaki dve minuti je preletelo Prago letalo. Kaj bi to moglo biti? »Verjetno so manevri.« Čez pol ure plane v sobo Marjan Furlan iz Kranja. »Vaso, vstani hitro, Rusi so v Pragi. Radio poroča, da so že od enajstih zvečer na ozemlju ČSSR. Tu so še Madžari, Vzhodni Nemci, Poljaki, Bolgari... Okupacija... Zbudi se no!« Njegov glas je bil razburjen, obraz resen. Toda nisem dosti verjel, saj je med nami slovel kot odlični humorist. Z isto novico je prišel tudi Američan Matt. »Fantje, vstanite, gremo pogledat ruske tanke, verjetno so že v Pragi.« Torej Marjanova pripoved le ni bila »iz trte zvita«.

»Sedaj gre pa zares,« sem si mislil, se oblekel in stekel na ulico. O ruskih tankih še ni bilo »duha niti sluha«.

6.00. Ulice so polne ljudi. Na vsakih nekaj metrov — gruče. Poslušali so tranzistorje. Glasovi napovedovalcev so se tresli, ko so brali, kaj se dogaja na Češkoslovaškem. Kmalu so se pojavile tudi prve izdaje praških časopisov, čeprav le na enem listu ter razglasili, da so ob enajstih zvečer armade držav Varšavskega pakta prestopile češke meje brez vednosti češkoslovaških voditeljev.

Prvi tanki na praških ulicah

Ne spominjam se več, koliko je bila ura, ko so se prvi tanki pojavili na ulicah Prage. Ljudje so jih spremljali s solzami v očeh, le nekateri

najbolj pogumni so jih psovali in jim kazali, češ: »Pojdite domov, od koder ste prišli. Do Moskve je 1800 kilometrov...«

10.00. Pohitim na Vaclavske namesti, kjer sem se z nekim češkim novinarjem zmenil, da mi bo razkazal tiskovno agencijo ČTK. Vendar je bila ulica že zastražena. Na obeh koncih tanki in oklopni avtomobili, med njimi vojniki. Mnogim se je videlo, da jim Evropa ni preveč domača. Kaj sem hotel. Moral sem nazaj. Skozi ne bi prišla niti miš...

Streli sredi belega dne

Šel sem nazaj in opazoval kaj se bo še zgodilo. Moja novinarska žilica mi ni dala miru. Vem, da sem pričal zgodovinskimi trenutkom.

Vaclavske namesti, 14.00. Tanki ne mirujejo. Vozijo gor in dol. Banka, mostovi, Hradčani, Narodni divadlo, vse vpadnice v mesto so močno zastražene. Poprašam nekoga. »Radijsko, postajo iščejo, pa jo ne najdejo. Vlečemo jih za nos.« Skozi solze vidim zadovoljstvo na njegovem obrazu. Pražani jih pošiljajo na vse mogoče strani.

Gosenice tankov zopet zagrebejo asfalt — proti glavni železniški postaji. Drugi del jeklenih pošasti krene proti Vinohradim. »Tam je radijska postaja. Torej so le zvedeli, kje je.« Toda ljudje, med njimi so najbolj bojevit mladinci, jim hočejo preprečiti, da bi nadaljevali z vožnjo.

Tank je zgorel

15.00. Stojim na stopnicah Narodnega muzeja in opazujem. Iz gruče ljudi skoči pred tank neki mladinec. V roki ima kramp. Zamah in iz sodov na zadnjem delu tanka priteče bencin. Nato skoči nazaj in v bencin vrže vžgalico. V nekaj minutah je bil tank ves v plamenih.

15.15 Izza vogala prepeljeta dva tovornjaka polna vojakov. Ljudje se razbežijo na vse strani, ker so vojaki začeli streljati, najprej v zrak, nato med ljudi.

»Nekdo je ranjen,« slišim za hrbtom. Ležim na tleh in čakam, kdaj bo streljanje pojenjalo. Bal sem se, da tudi jaz ne bi dobil kakšno »rusko darilo«. To je trajalo kakšne pol ure. Ozrem se nazaj. Narodni muzej je ves prerezetan.

Na drugi strani ulice je zagorel še en tank. Ljudje zopet bežijo. Slika se je ponovila...

16.00. S prijatelji odhitim nazaj v hotel. Madžari in Vzhodni Nemci ne upajo na ulice. Bojijo se Čehov. Nam Jugoslovonom pravijo, da smo lahko srečni, ker nas imajo Čehi radi.

Čez nekaj časa pride Mitja z drugo skupino prijateljev. »Kaj naj naredimo?« se sprašujemo. »Telefonirajmo na ambasado!« Zavrtim številko in poprašam. Glas na drugem koncu žice je resen in prav tako vznemirjen: »Ostanite, kjer ste. Ne hodite na ulico. Nevarno je.« — »Radi bi šli domov,« pravim. Toda to je nemogoče. Okupatorji so zaprli vse meje, vlaki ne vozijo. Promet je paraliziran. Torej je treba čakati. Koliko časa še...

Nimam obzanka. Zopet gremo na ulice. Ljudje se sprehajajo ob tankih in pričujejo ruske vojake, naj odidejo domov. Ne zmenijo

se. Mrko gledajo izpod čelad in trdno drže za peteline avtomatov. Se mar bojijo neoboroženih Čehov?

Reklamni napisi na zidovih so izginili. Na njihovih mestih so se pojavili drugi z drugačno vsebino. »Hočemo nevtralnost!« — »Živel Dubček, živel Svoboda!« — »Brežnjev je hujši kot Hitler!« — »USA — Vietnam, ZSSR — ČSSR« — »Lenin, zbudi se, Brežnjev se je zmešalo!«

Avtomobili zopet razvažajo posenbe izdaje časopisov, mnogi med njimi so že tiskani v ilegali.

Kot blisk se raznese govorica: »Rusi vdirajo v radijsko poslopje.« Slišim streljanje, nekaj minut zatem pa strašno eksplozijo. K meni pristopi objokana ženska in pove, da je bilo najmanj dvajset mrtvih.

Vojaki s puškami odganjajo ljudi. Iz stranske ulice pripelje tovornjak. Na njem je polno mladincev, ki z zastavami mahajo in vzklikajo: »Dubček, Svoboda«. Nekaj ženska jih zaustavi: »Ne hodite naprej! Rusi vas bodo postrelili.« Ne zmenijo se za starkine besede. Vozijo naprej.

Ruski vojak je imel solze v očeh

Po ulici Narodni pripelje konvoj oklopnih vozil. Zadnji oklopnik se zaustavi, pokvaril se je, zato ne more naprej. Okrog njega — množica. Sili vanj. Nekdo skoči na oklopnik in mu v ruščini dopoveduje, koliko ljudi so že pobili. Mlad vojak jih samo nemo gleda. Drugi mu spet govori: »Doslej smo vas imeli za prijatelje, sedaj pa leta ne bomo pozabili, kar ste nam prizadejali.« V vojakovih očeh opazim solze. Mlad je še, prisodim mu 19 let. Nekdo mu v roke potisne list, na katerem je v ruščini

pisalo, in reje s če lja. Ne b

Z drug toda lju Oklopnik kmalu iz Dares. Restara zaprt. C v kateri Komij c mo.

»Kaj t dan? N streljanje ulici, me soplo pr vedovati. mrtvih, C verjamer Da bi vs Čertek praških vojakov. plakatiz avtomob laboracic registrsk dijo reg moideči listek.

Ob 12. nameitih strani. eno dro jo v rus sedim n jem njih

Ob 13. Dubček ni češkc

Ura je hočeno Starče eno posl še nismo rov po nami pe ruskega. Streli v Vračame Izberem krat u trg je Okrog s scena n tev. Ne!

tudi prek Jesenic

segel globoko v žep. Omeniti je namreč treba, da so bila vsa finančna sredstva za to dejavnost zelo pičila in da so morali člani organizacije kriti večji del stroškov iz svojih pičlih dohodkov.

Pogosto so na Jesenice prihajali kurirji in aktivisti z onstran meje, posebno Nikolaj Lomner iz Nemškega Rutarja, ki pa je kasneje pred aretacijo pobegnil in se nastanil na Jesenicah, od koder je potem nadaljeval svoje delo v obratni smeri vse do vojne. Dalje Jaka Rutar iz Čadrga nad Tolminom in Ferdo Kravanja iz Čezsoče, oba sta pred aretacijo tudi pobegnila na Jesenice in od tu nadaljevala svoje delo. Dalje Simon Kos iz Nemške-

ga Rutarja, Mika Bizjak iz Bače nad Podbrdom, Jernej Lužnik — Ernejc iz Žabč pri Tolminu in še drugi. Tov. Ernejc ima zabeleženih okoli 200 prehodov čez jugoslovansko-italijansko mejo in vedno se je vračal močno obložen nazaj. Domala vsi omenjeni tovariši so sodelovali v narodnoosvobodilni borbi in dobra polovica jih ni dočakala osvoboditve.

Tudi med domačim prebivalstvom na Jesenicah ni bilo malo takih, ki so bili vedno pripravljeni pomagati ljudem, katerih cilj je bil borba proti fašizmu. Preživeli tigrovi se radi vračajo na Jesenice in nemalo je spominov na predvojne čase in čase okupacije, spominov, ki ne zbledijo. Srečko Sorli

pisalo, naj se čimprej pobežejo s češkoslovaškega ozemlja. Ne bere ga.

Z druge strani spet tanki, toda ljudje se ne umikajo. Oklopnik s solznim vojakom kmalu izgine za vogalom.

Danes nismo še nič jedli. Restoracije in trgovine so zaprte. Odprti so le kioski, v katerih pečejo klobasice. Komaj da se pošteno najemo.

»Kaj bo prinesel jutrišnji dan?« Nekje daleč slišimo streljanje. Fant priteče po ulici, me zgrabi za roko. Zasoplo, prestrašeno hiti pripovedovati. »V Košicah je 200 mrtvih. Govori se, vendar ne verjamem, da bi bilo to res. Da bi vsaj ne bilo!«

Četrtek, 22. avgusta. — Na praških cestah je vedno več vojakov. Pojavijo pa se tudi plakati: »Po ulicah vozijo avtomobili, v katerih so kolaboracionisti. Pazite se teh registrskih tablic...« In sledijo registrske številke. Mimoidoč si jih izpisujejo na listke.

Ob 12. uri se na Vavčevskih namestih zberejo demonstranti. Posedajo po tleh in eno v eno v popolni tišini zrejo v ruske tanke. Tudi sam sedim med njimi in opazujem njihove toge obraze.

Ob 13. Vrstijo se vzkliki Dubčeku, Svobodi in nevtralnemu češkoslovaški.

Ura je 21. Strah nas je, ko hočemo neopazno priti do Staromestnega trga, pa vseeno poskušamo. Iznenada, ko še nismo prehodili 200 metrov po temni ulici, se pred nami pobjeska cev v rokah ruskega vojaka. Blokada. Strelji v zrak. Stečemo nazaj. Vračamo se, toda ne domov. Izberemo si drugo pot. To kratkoročno uspešno. Staromestni trg je kot vojaški ostrog. Okrog spomenika je razmeščena najrazličnejša oborožitev. Nekaj časa opazujemo,

nato molče, zamišljeno odidem. Spotoma naletimo na drugo blokado. Spet se moramo vračati po drugi ulici. Ob drugi uri zjutraj smo v hotelu.

Naslednji dan smo priče novemu valu demonstracij. Tokrat drugačnim. Celo uro so ulice prazne, na njih samevajo le okupatorjevi vojak. Zrejo okrog po pročeljih hiš, v mrtva okna. Praga je izumrla. Kaj bo? Se za nas je vzdrušje tesnobno...

Popoldne na cesti srečujemo žalostne olraze. »Tank je pod seboj zmlel rešilni avto. V njem je bilo pet ljudi. Nihče ni ostal živ...«

V soboto zjutraj zvemo, da nekateri vlaki že vozijo. Na hitro pospravimo stvari in odhitimo na železniško postajo. Bojim se, kajti pri sebi imam vse polno ilegalne literature. Ruski vojaki pa nas ne pregledajo. Vlak odpelje...

Horni dvorišče, meja. Še nekaj kilometrov in že sva v Avstriji. Oddahneva si, čeprav občutek tesnobe ostane. Počitka sva potrebna, kot že dolgo ne. Vseeno pa v mislih vidim tisoče obrazov, uniform, tankov... Ali je mogoče, da bo še kdaj tako, kakor je bilo pred boro tremi dnevi?

Vaso Gasar

Misli

Kdor bi se rad proslavil s krepostjo, zahteva samo to, kar zasluži. ***

Dovzetni smo za prijateljstvo, pravičnost, človečnost, sočutnost in umovanje. O prijatelji! Kaj pa je po vsem tem krepost? ***

Manjka nam tako sile kakor priložnosti, da bi opravili vse dobro in vse zlo, ki smo ga nameravali.

Vauvenargues

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

37

»Kruh priložnostnih peric in dekel je grenak,« ve že leta in leta. Tak je, kakor da bi bil zamesen v lugu. Na njenih oteklih in od luga razjedenih rokah so brazde, iz katerih raste grenko žito njegove vsakdanjega kruha. Njiva, iz katere kali, je vse njeno telo, razbolelo v sklepih in križu. Tudi zdaj jo zbada tako da se boji, da se bo bolečina razlezla v boke in noge vse do prstov na nogah kakor lani, ko so jo te bolečine kar dvakrat za cel teden priklenile na posteljo, prvič februarja, a drugič celo avgusta, ko je najmanj pričakovala. Potem je najhuje minilo, le dvoje prstov na nogi ji je otrpnilo in del stopala je kakor mrtev.

A kaj si more pomagati? Pranje, ribanje, strganje in loščenje gosposkih parketov in še marsikaj drugega težkega je njen poklic. Poklic priložnostne dekletke je njen vsakdanji kruh, le da ga ne more vselej najti in nanj upati sleherni dan.

»Ne gre drugače!«

Tudi današnji dan bo potekel tako. Zato mora vstati. Pripraviti kosilo za Tineta. Danes ji ga zaradi Andine dobrote ne bo težko. Moko, zabelo in celo meso ji je poslala! In sladkor! In denar...

»Dobra je, dobra! Ni me pozabila. Oddolžila se ji bom z delom.«

2.

TINE opazuje mamo, posluša prasket ognja in vrenje v loncu, iz katerega se širi dobri vonj po mesni juhi. Ta vonj je prijeten. Vzbuja mu tek. Toda, ali ni za kosilo še prezgodaj, pogleda Tine na uro.

»Sele sedem?« se začudi. Mama bi lahko še ležala in se odpočila. Danes bo vendar ostala doma. »Zakaj si že vstala?«

SIVO MESTO

Ana se okrene in se nasmehne.

»Zakaj? Kosilo ti moram pripraviti.«

»Tako zgodaj?«

»Seveda! Potem moram za delom.«

»Danes ne boš šla nikamor. Potrebna si počitka! Popolnoma se boš izgarala.«

»Ne gre drugače! Treba je misliti naprej! Sam več...«

Tine ve. Sam trpi, ker mu bolezen jemlje čas in ker ne more za delom. Tako je navajen. V kri mu je prišlo, da mora dan za dnevom na pot od vrat do vrat, naj delo najde ali ne. Če ga najde, je zadovoljen, a če ga ne najde, je vsaj miren, da ga je iskal in se prepričal, da ga ni bilo nikjer ničesar. Ko bi ostal doma, bi ga mučila nemir in negotovost. Očital bi si, da bi morda lahko kje kaj dobil. Zato Tine mamo razume. Ves dan bi ne imela miru, ko bi ostala doma. In vendar čuti, da bi se morala mama odpočiti. Pri štedilniku je videti tako drobna, tako utrujena. Ko se prestopa, malce šepa tako kakor lani, preden jo je bolezen zvila v bokih in jo položila na posteljo.

»Utrujena si videti. Dan ali dva bi lahko počivala, dokler bi ne bil na nogah jaz, saj se že danes prav dobro počutim Mislim, da bi lahko že vstal.«

»Vstal. Še včeraj si imel vročino!«

»Ne. Že proti večeru sem se dobro počutil. Le moči nisem imel. Zdaj pa čutim tudi moč,« se Tine dvigne in sede na rob postelje, ker čuti, da se ga loteva vrtoglavica.

»Vidiš, slab si še,« bi mu Ana rada rekla, naj leže.

»To je od ležanja.«

»Postelja res zdela človeka,« nehote reče Ana, zraven pa si misli, kako rada bi legla sama, zaprla oči in spala, spala a si tega razkošja ne more privoščiti ker bo treba ven, treba za delom.

»Vidiš, saj gre,« stopi Tine k stolu in se začne oblačiti, Ana pa vzame s police skledico in vanjo nadrobi kruha, a na kruh nalije juho, ki s svojo dišavo napolnjuje kolibo.

»Pojej!« pravi in postavi dobroto na mizo. »Taka juha bi vrnila zdravje na smrt bolnemu.«

»A ti?« Tine pogleda mamo. »Zakaj ne nadrobiš in ne naliješ sebi?«

»Ah, sita sem. Sita še od sinoči!« se Ana obrne, da bi sin ne opazil, da ji juha vzbuja tek.

»Pa boš.«

»Ne, ne! Nisem lačna!«

»Potem je tudi jaz ne bom.«

»Moraš!«

»Potem boš tudi ti,« stopi Tine k polici in vzame s police rumeno žgano ilovnato skledico in naglo nadrobi vanjo kruha.

»Ne toliko! Ne toliko,« se Ana, raznežena od Tinetove dobrote, brani. »To sem skuhala zate. Za opoldan, če me ne bo domov.«

»Za oba jo je! Tudi opoldan jo bo za oba! Tebi so poslali,« se Tinetu zareče, a takoj popravi: »Tebi je Anda poslala te dobrote. In tudi ta kruh je tvoj. Prisluži si si ga sama. A zdaj jest,« položi Tine prednjo polno skledico s kruhom nadrobilene juhe. Tudi sam sede in zajame.

»Dobra je,« pravi.

»Zares je dobra.«

»V samo kri in moč se spreminja.«

»Res je,« pritruje Ana in je počasi, s skoro po-božnim videzom na obrazu kakor kmetje, ki sejejo in žanjenje in ki vedo, v kakšen blagoslov se spreminja njihovo delo, ali ljudje, ki v hrani čutijo, kako težko jo z delom prislužijo in kako redko si lahko privoščijo več kakor enkrat ali dvakrat pičli obrok hrane na dan.

Jesta, kakor da bi opravljala svet obred. Ne govorita več, kakor da se zavedata, da človek, ki mora s trdim delom zaslužiti sleherni kosček kruha, zauživa s hrano v resnici samega sebe, svoje delo, ki je terjalo njega, del njegove življenjske sile, ki jo je sleherni dan za las manj, davek, ki ga sleherni dan plačuje smrti za ohranitev svojega življenja, za dobro svojega bivanja.

In ta davek, ki ga za svoje bivanje plačuje človek, je večji in trši, čim težavnejši in čim bolj trd je človekov boj za obstoj.

Ko pojedata, vstane Ana in si ogrne plet.

»Ne hodi!« ji Tine brani.

»Moram!«

»Potem pojdem tudi jaz!«

»Ti moraš najprej okrevati!«

»A ti se moraš odpočiti!«

»Odpočila sem se!«

»Ne pretvarjaj se!«

»Ne pretvarjam se!«

»Misliš, da ne vidim, da te boli v križu.«

»Ne boli me!«

»Šepaš!«

»Nič več! Je že minilo. Ogrela sem se. Tale juha mi je vrnila moč. Tako dobro se že dolgo nisem počutila.«

»Ne bova se prepirala. Danes ne boš šla delat!« Ani prija sinova skrb.

»No, prav, pa ne bom iskala dela,« pravi, čeprav se boji, da se ji bo morda prav današnje brezdelje maščevalo in da bi prav danes lahko dobila kje dober zaslužek, ki ga bosta potrebovala, ko jima bodo Andine dobrote pošle. Toda vseeno mora ven, pravi. Zahvalit se gre Andi.

»Andi?« zaskrbi Tineta, da bo mama res šla k Andi, a Anda bi še ne vedela za dar Rdeče pomoči, in mama bi potem takoj izgubila vse veselje nad podarjenim. »Ni ti treba,« bi jo rad odvrnil od te poti. »Andi sem se v tvojem in svojem imenu že zahvalil sam.«

»Vseeno, sama se moram!« vztraja Ana. »In tudi reči moram, naj mi prinese prat. Vsaj z delom se ji moram za dobroto oddolžiti.«

»To boš lahko storila tudi prihodnje dni.«

»Lahko, toda človek z zahvalo, ki jo je dolžan, ne sme odlašati,« Ana ne namerava odlagati te poti. »Mimo tega pa sem te dni napravila nekaj dolgov. Tudi te moram takoj poravnati, če hočem, da mi bodo še kdaj zaupali.«

»Dolgov?« pomisli Tine, če mama govori resnico, in se spomni, da je mama v minulem tednu trikrat prinesla meso. Meso pa je drago. Moral bi že takrat pomisliti, da ga je vzela na dolg. »Če je tako, pojdi in poravnaj, potem se vrni! A Andi ne hodi nadlegovat v trgovino, če ne misliš v Mokričevi štacuni ničesar kupiti!«

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Uspešna akcija naših gasilcev v Italiji

V ponedeljek, 16. septembra so bili naši gasilci v popoldanskih urah obveščeni, da gori v tovarni verig v Fužinah pri Trbižu. Brez težav in zelo hitro so prispeli z avtomobilom na požarno mesto. V plamenih je bil grad pri tovarni verigi, ki ga uporabljajo tudi za samska stanovanja. Pod vodstvom podpoveljnika Franca Bahuna so naši gasilci takoj začeli z dobro organizirano in učinkovito akcijo. Organizirali so dva notranja napada in pogasili glavno leglo požara. Pri gašenju so sodelovali poleg domačih in naših gasilcev tudi gasilci iz sosednje Avstrije.

Tako so se naši gasilci prvič srečali z gasilci iz sosednje Italije, medtem ko so stike z gasilci iz Avstrije vzpostavili že prej in smo o akciji naših gasilcev v Beljaku pisali tudi v Železarju.

Zato bi bilo prav, da navežemo stike z gasilci onstran italijanske meje, ne le takrat, kadar je treba hitro in učinkovito ukrepati, da zaradi ognja ne bi bilo materialne škode, ampak tudi na strokovnem in drugih področjih.

Ko je bila akcija zaključena in ogenj pogašen, sta se našim gasilcem in prek njih železarni Jesenice za takojšnjo pomoč zahvalila glavni in tehnični direktor tovarne verig v Fužinah. Njihova zahvala velja tudi vsem tistim, ki so omogočili, da so naši gasilci lahko tako hitro in uspešno izvedli akcijo na italijanski strani, čeprav nas loči državna meja.

— or

Nedeljskega slavlja v Novi Ogrci se je udeležilo čez 100.000 ljudi

Akcije naših gasilcev v požarno-varnostnem tednu

Kot v prejšnjih letih, so se pripravili na požarno-varnostni teden, ki bo tudi letos člani industrijsko-gasilskega odreda Železarne letos od 22. do 29. septembra.

V zvezi s tem naj omenimo nekatere njihove akcije:

Člani poklicne gasilske čete bodo izven službenega časa opravili požarno-varnostne preglede v Železarni, izvedeni pa bo tudi preventivni požarno-varnostni pregledi v občini po posebnem programu. V požarno-varnostnem tednu bodo po vsej verjetnosti organizirane tudi konference in predavanja v podjetjih in šolah, na katerih bodo predavali ter opozarjali občane pred nevarnostmi požarov in nesrečami. Obnovitvi nameravajo tudi pot od reke Save pod Kočno in nasproti tovarne na Stari Savi, da bodo lahko uporabljali tudi gasilski avtomobil. Delo naj bi opravili prostovoljni gasilci. Zelo pomembna akcija, ki jo gasilci organizirajo vsako leto, ne bo izostala tudi letos. V Železarni in občini bodo pregledali hidrantno omrežje in poskrbeli, da bodo vsi hidranti v uporabnem stanju. Povsod tam, kjer so hidranti, bodo kakor hitro bo to mogoče, namestili tudi opozorilne hidrantne tablice.

Omenimo naj še predavanja, ki naj bi jih izvedli pri mestnem vodovodu, v Železarni pa v delovni enoti plinske in vodna energija, na katerih bodo govorili o uporabljanju in urejanju rečnih gasilskih aparatov. Dana bodo tudi navodila, kako gasilske aparate uporabljamo praktično in teoretično pri gašenju. Podobna predavanja bodo tudi v šolotarni, sivji livarni, na gradbenem vzdrževanju, valjarni žice na Beli, športnem društvu Jesenice, Kovinski opremi, Lesno industrijskem podjetju v Mojstrani. Na programu so tudi kvartalni izpiti za poklicne gasilce iz praktičnega dela gasilske in reševalne službe. Predvidena je tudi večja mokra vaja, ki naj bi jo izvedli prostovoljni in poklicni gasilci v okviru občinske gasilske zveze.

— or

Pred tednom požarne varnosti

Izvršni odbor Gasilske zveze Slovenije je letos določil teden požarne varnosti v vsej državi od 23. septembra do 29. septembra.

V tem tednu je dolžnost vseh gasilskih društev v Jugoslaviji, da seznajajo državljane o požarni varnosti. Ker je požarna varnost eden najbolj pomembnih činiteljev za neoviran razvoj našega gospodarstva, bo naša občinska gasilska zveza organizirala in izvedla teden požarne varnosti skupaj z organi notranjih zadev, z organi civilne zaštite in s požarno varnostno zaščito v podjetjih in ustanovah.

Ker nam množica požarov povzroča vsako leto ogromno materialno škodo, bom navedel samo nekaj primerov, kako so ljudje nepredvidni in tudi malomarni. Zgodilo se je v stanovanjskem bloku na Jesenicah. Stranka je imela zaboj za odpadke na balkonu. V ta zaboj je odlagala vse odpadke in tudi pepel. Zjutraj, predno je odšla v službo, je na balkon obesila veliko perila. Ker je v zaboj odvrгла še goreč pepel, je čez nekaj ur v zaboj začelo goreti, ogenj pa se je razširil še na perilo, ki je viselo na balkonu. Ko so sosedje opazili požar na balkonu, so takoj obvestili poklicne gasilce, ki so požar hitro pogasili. Kaj pa bi se lahko zgodilo, če bi to bilo ponoči?

Se mnogo več takih požarov se pojavlja na podeželju. Nihče ne pomisli na požarno nevarnost. Ljudje poberejo iz peči ali štedilnika še goreč pepel in ga vsipljejo v lesene zaboje. Te zaboje pa imajo običajno postavljene tik gospodarskih poslopij. Taka malomarnost pa je velikokrat vzrok požaru. Mnogo požarov povzroči tudi otroci, ker starši pustijo vžigalice na takem mestu, da otroci lahko pridejo do njih. Pri takih požarih pa se je že dogodilo, da so pogoreli tudi otroci.

Imamo pa še več vrst nastanka požarov, posebno sedaj, ko imajo gospodinje električne kuhalnike, likalnike, grelce in peči na olje.

Imamo mnogo primerov požarov, ki jim botruje malomarnost, ko gospodinje pustijo priklopljene kuhalnike, na katerih kuhajo juho ali kaj podobnega in gredo po opravkih v mesto in so odsotne več ur. Med tem časom je izkipela juha, lonec je postajal vedno bolj žareč, v bližini kuhalnika pa so imeli vnetljive predmete in tako je požar tu in z njim ogromna škoda. Če takih požarov ne bi pravočasno opazili, bi nesrečo občutili še ostali sstanovačci.

Podobni primeri so z likalniki. Gospodinja je likala in se naenkrat spomnila, da rabi za kosilo še to in ono, preneha z likanjem in se odpravi na trg. Likalnika seveda ni izklopila in ga pustila na mizi. Ko se je vrnila

s trga, pa že dobi likalnik pod mizo in v kuhinji že gori kuhinjska oprema. Zelo nevaren je gospodinji bencin, ker gospodinje ne pomislijo, da bencin izhlapeva in da je zaradi bližine ognja to zelo nevarno. Bencinski hlapi povzročijo večkrat velike eksplozije. Taka eksplozija se je pripetila 9. 11. 1967 v Trbovljah, ko je gospodinja prala z bencinom obleko pri zakurjenem štedilniku. Eksplozija in požar sta povzročila za 25.000 N din škode. Gospodinja in njene tri prijateljice pa so bile zelo hudo opečene in morale so jih odpeljati v bolnico. Podobna eksplozija je bila letos 5. septembra v Zalogu pri Ljubljani, ki je povzročila za 6.000 N din škode. Gospodinja je v kopalnici prala z bencinom močve hlače, istočasno pa je imela vključen pralni stroj, iz katerega je verjetno švignila iskra, ki je povzročila eksplozijo. Eksplozija je gospodinji prizadejala zelo hude opekline po rokah, nogah in obrazu, odpeljali so jo v ljubljansko bolnico. Kljub opozorilom naših časopisov, ki mnogokrat objavljajo take nesreče, pa bi morale biti naše gospodinje pri takih delih bolj previdne. Takih primerov beleži gasilska kronika veliko. Več gospodinj so zaradi zelo hudih opeklin odpeljali v bolnico, nekaj pa jih je tudi umrlo.

Mnogi požari pa nastajajo iz maščevanja in sorodstvenih sporov ali pijanosti. Imamo pa še požare, ki jih povzročijo brezbržni kadilci, ki v postelji kadijo cigarete in med tem časom zaspijo. Tudi taki požari se večkrat končajo s smrtnim izidom. Tudi zaradi plinskih štedilnikov in peči je prišlo že do hudih poškodb in zastrupitev.

Zadnje čase vedno več uporabljamo za kurivo razna olja kot so butan, mazut in druga, ki lahko zaradi nepazljivosti povzročijo veliko škodo. Veliko požarov je tudi v zimskem času. Vzroki teh požarov so slabo očiščeni dimniki, nepravilna napeljava dimnih cevi, nepazljivost, lahkomišelnost in površnost.

Ogenj je tudi najnevarnejši uničevalec naših gozdov. Gozdni požari se pojavijo največkrat zaradi nepredvidnosti ali malomarnosti. Ljudje odmetavajo po tleh nugašene vžigalice ali cigaretne ogorke, kurijo v gozdu ali njegovi bližini in puščajjo ogenj nepogašen. Ti gozdni požari povzročijo vsako leto več milijonsko škodo.

Pri vseh požarih in drugih elementarnih nesrečah, kar jih je bilo v preteklem letu, je poleg ogromne materialne škode tudi več gasilcev in nekaj državljanov izgubilo svoja življenja.

Zato se bo Gasilska zveza Slovenije v tednu požarne varnosti skupaj z Gasilsko zvezo Jugoslavije in občinskimi zvezami prizadevala, da bo po tisku, radiu in televiziji opozarjala vso našo javnost na vsebino in pomen tedna požarne varnosti.

Želja vseh je, da se sleherni državljan seznani s pomenom požarne varnosti in da bo požarov in drugih nesreč zaradi malomarnosti in neznanja vedno manj.

Jože Varl - st.

Sanitarnim inšpektorjem ne manjka dela

Marsikdo, ki bo prebral samo naslov sestavka, bo imel slabe občutke. Predvsem tisti, ki imajo večkrat opravka s sanitarnimi inšpektorji in zaradi katerih ta služba sploh mora biti. Zaradi malomarnosti in brezvestnosti tistih, ki jim je mar človekovo zdravje.

Prvi člen temeljnega zakona o sanitarni inšpekciji govori o nalogi in vlogi te službe. Sanitarna inšpekcija mora izvrševati zakone in druge predpise ter izvajati predpisane ukrepe na področju sanitarnega, higienskega in epidemiološkega varstva ljudi. Mimo zakonskega izrazoslovja bi lahko rekli, da je sanitarna inšpekcija preventivna zdravstvena služba pred možnimi okužbami in obolenji. Področij dela sanitarne inšpekcije je več. Dva stalno zaposlena sanitarna inšpektorja pri oddelku za družbene službe SOB Jesenice uspešno delovati v glavnem le na dveh področjih — živilska higiena in komunalna higiena, medtem ko je v ozadju industrijska in šolska higiena. Živilska higiena vsebuje predvsem kontrolo vseh vrst živil v živilskih objektih kot so trgovine, gostinski obrati in nekatere podobne obrtne delavnice. Komunalna higiena temelji predvsem na kontroli pitne vode, snage naselij, preventivnem nadzoru nad gradnjo objektov ter drugim.

V letošnjem prvem polletju sta oba sanitarna inšpektorja v naši občini Drago Miklič in Aleksander Klinar opravila skupno 1.617 pregledov. V 74 trgovinah, kolikor jih imamo v naši občini, sta opravila 83 popolnih pregledov in v 155 gostinskih objektih 156 popolnih pregledov. Zaradi neurejenosti predvsem prostorov sta bila prisiljena izdati 13 odločb, v dveh primerih, obakrat za dom Počitniške zveze Srednji vrh pa celo prepoved uporabe lokala in naprav. Opravila sta 680 pregledov živil, od katerih sta ugotovila 212 neprimernih vzorcev. Laboratorijsko je bilo treba pregledati 53 vrst živil, od katerih je bilo kar 28 neprimernih, pet pa celo zdravju škodljivih. Treba je seveda pojasniti, da npr. gnilo sadje ni zdravju škodljivo, je pa neprimerno za prodajo. Nadalje sta opravila 852 pregle-

dov nad osebami, ki delajo z živilom. Od teh jih je bilo 51 brez potrebnih vsakoletnih zdravniških pregledov, tri pa so bile celo klicenosti. Opravila sta tudi 245 pregledov predmetov splošne rabe (kreme, igrače, cigarete in podobno), kjer sta našla 24 neprimernih artiklov. Skupno sta tako morala izločiti (tudi uničiti) nad 1.200 kg živil v skupni vrednosti približno 20.000 N din.

Veliko je malomarnosti, ko v trgovinah ne gledajo, ali je rok trajanja določenim živilom že potekel.

Niso niti redki primeri, da grosisti izkoriščajo situacijo izpred nekaj let, ko nismo imeli sanitarnih inšpektorjev in pošiljajo na naše področje že pokvarjena živila, katerim je rok trajanja že potekel.

Zelo veliko je raznih vin v zaprtih steklenicah, v katerih se je nabrala usedlina. Taka vina vedno vračajo proizvajalcem? Dosti je primerov pokvarjene hrane v gostinskih lokalih, še več pa nečistoče in neurejenosti po kuhinjah.

Katera živila se pojavljajo najpogostejše kot neprimerna? To so predvsem mesni izdelki: poltrajne salame, tlačenke, hrenovke, mleto meso (masa za čevapčice v gostinskih lokalih), trajne zimske salame in pa razne konzerve, pri čemer pa je dosti primerov neprimerne pločevine. Tudi za moško vodo iz Kladna je bilo ugotovljeno, da ni primerna.

Ko govorimo o živilski higieni, moramo še povedati, da sanitarna inšpekcija opravi kdaj pa kdaj tudi tako imenovane — letne kontrole. Te naredijo predvsem ob raznih praznikih in nedeljah, ko inšpektorji sicer ne delajo. Ugotovitve so bile zares porazne. Ob enem takem hitrem pregledu v zgornjesavski dolini so bili le trije gostinski obrati od desetih v redu. Izločiti iz prometa je bilo treba živil v skupni vrednosti 820 N din.

Drugo področje dela obeh sanitarnih inšpektorjev pa je komunalna higiena. V prvem polletju letos sta pregledala 87 objektov za preskrbo s pitno vodo in vzela 35 bakterioloških vzorcev, pri čemer voda v 11 primerih ni ustrezala zahtevam. Predvsem so neprimerni razni manjši vodovodi. Potrebno je opraviti preglede na neustreznih priključkih na javno kanalizacijo, kar se pogosto pojavlja na Jesenicah in Ratečah. Tržnice na Jesenicah skoraj dnevno kontrolirajo.

Novo pa je to, da mora sanitarni inšpektor dati soglasje k vsem lokacijam in gradbenim projektom. Tako sta morala opraviti 72 pregledov lokacij, 41 pregledov projektov od individualnih gradenj do objektov kot je klavnica ter izdati 27 uporabnih dovoljenj za obratovanje. Niso redki primeri, da so se predvsem individualne gradnje vršile brez soglasja sanitarnih inšpektorjev, kar je vzrok tudi v tem, da so imeli v preteklosti premalo povezave z gradbenim oddelkom. Logično je, da je treba že od vsega začetka

gradnje skrbeti za higienske ukrepe.

Zanimivi so podatki, kot je bil zanimiv razgovor z obema sanitarnima inšpektorjema. Povedala sta, da poskušata v prvi vrsti delovati vzgojno in da, šele ko lepa beseda ne zaleže več, posežeta po dovoljenih zakonskih ukrepih. Želela bi tudi več sodelovanja z občani, saj so zares redki primeri, da bi kdo od potrošnikov opozoril na razne pomanjkljivosti. Zagotovila sta še, da ostane prijavitelj vedno anonimen.

T. L.

100.000 ljudi v Novi Gorici

Primorska je slovesno praznovala srebrni jubilej — 25-letnico vseljudske vstaje. Celotno vreme nam je bilo naklonjeno. Ko sem se v nedeljo zjutraj peljal z avtom po dolini Soče, me je dež spremljal vse do Nove Gorice. Črni oblaki so se res podili po nebu; toda razen nekaj kapljic dežja med govorom tovariša Kardelja, ni bilo hujšega, popoldne pa je celo posijalo sonce.

Nova Gorica se je dostojno pripravila na ta veliki dogodek. Nekaj kilometrov pred Novo Gorico smo opazili novo gondolsko žičnico na Skalnico (novo ime za Sveto goru), ki so jo montirali delavci podjetja Ceretti-Tanfani iz Milana. Sicer pa je Avtopromet Gorica vložil v to investicijo 800 milijonov s. a. r. h. dinarjev.

Nova Gorica je najmlajše slovensko mesto. Mesto, ki je nastalo na pragu dveh dolin — Soške in Vipavske — je mesto zelenja in cvetja. Vsekakor smo v Novi Gorici poteptali travo po parkih, toda večje škode ne bo, ker bo zdaj mir do spomladi.

Za preskrbo gostov je bilo dobro pripravljeno. Hrano in pijačo so prodajali na 80 prodajnih mestih, poleg hotelov in gostišč. Tudi cene so bile zmerne. Petdeset deklet v lepih rumenih oblekah je prodajalo spominke, med njimi posebne žigosane pisemske ovojnice s sliko Nove Gorice in priložnostno znamko. Prodajali so tudi novo gramofonsko ploščo, na kateri so posnete primorske pesmi, ki jih poje Goriški oktet.

V Novo Gorico je pripeljal 23 posebnih vlakov, prek 500 avtobusov in okrog 20.000 osebnih avtomobilov. Toda miličniki so bili kos tej veliki poplavi ljudi in motorizacije. Po mojem mnenju je bilo v Gorici čez 150.000 udeležencev proslave. Televizija ni mogla prikazati vseh udeležencev, saj so bile tudi med govorom tovariša Kardelja vse ulice polne ljudi.

Pred proslavo so v Novi Gorici pet dni zborovali slovenski zgodovinarji. V soboto so v prostorih občinske skupščine odprli razstavo Primorska v boju za svobodo. Razstava nas seznaja, kako si je Italija z mirovno pogodbo, ki so jo podpisali predstavniki italijanske in jugoslovanske kraljevske vlade 12. novembra 1920, zagotovila Julijsko krajino, ki je obsegala Trst, Istro, Goriško velik del Kranjske in del

Koroške z 903.825 ha površine in 901.364 prebivalci. Razdeljena je bila na 15 okrajev in 250 občin. Na tem ozemlju je prebivalo ob koncu prve svetovne vojne po italijanskih statistikah okrog 350.000 Slovencev in Hrvatov. Zaradi italijanske okupacije, gospodarskega propadanja, zlasti še zaradi fašističnega raznarodovanja in zatiranja, je emigriralo iz Julijske krajine okrog 100.000 Slovencev in Hrvatov in to v Francijo, Belgijo, Španijo, Argentino, največ pa v Jugoslavijo (okrog 70.000).

Primorska je v boju proti fašističnim okupatorjem doprinesla ogromne žrtve. V boju je padlo 42.800 Primorcev in Istranov, 7.000 je bilo ob koncu vojne invalidov, izmed katerih je več kot polovica že pomrlo, zaprtih, interniranih in mučenih je bilo 95.400 ljudi, popolnoma požganih pa 20.000 primorskih domov.

V Novi Gorici je v nedeljo plapolalo na tisoče zastav in praporov vseh enot IX. korpusa in domicilnih enot Primorske.

Nepozabna nam bo ostala v spominu slika pevskega zbora, v katerem je nastopalo čez 500 pevcev. Še vedno nam zvenijo v ušesih pesmi Vstajenje Primorske, Zdaj zaori pesem o svobodi... in druge.

Proslave so se udeležile številne delegacije, med njimi delegacija SFRJ, ki jo je vodil predsednik zvezne konference SZDL Rato Dugonjič. Med gosti na tribuni so bile delegacije vseh socialističnih republik, slovenske manjšine v Italiji, koroška manjšinska delegacija, delegacija italijanskega odporniškega gibanja, predstavniki JLA, župani sosednjih občin iz zamejstva itd.

Govor tovariša Edvarda Kardelja je bil večkrat prekinjen z dolgotrajnim ploskanjem. Tovariš Kardelj je med drugim dejal:

»Vseljudska vstaja na Primorskem je kakor vihar zbrisala mejnike, s katerim je surova zgodovina imperia-

narod. Pa vendar se ta vstaja ni zadovoljila z ozkimi nacionalističnimi programi. Kot prava ljudska revolucija je uprla pogled v prihodnost, k novim socialnim humanim in demokratičnim odnosom med ljudmi in narodi, k osvoboditvi dela in delovnega človeka, k idejam socializma. Prav zato v svojem osvobodilnem boju slovensko primorsko ljudstvo ni bilo samo. Z njim je bil ne le ves slovenski narod in ne le vsi jugoslovanski narodi. Z njim so bili tudi italijanski antifašisti...»

Na slovesnosti so prebrali pismo tovariša Tita, ki se zaradi neodločnih državnih zadev ni mogel osebno udeležiti proslave.

Lepota Nove Gorice nas je navdušila. To je mesto, s katerim se radi srečamo. V nedeljo je pesem odmevala še dolgo v noč...

Jože Vidic

Naši kulturni skupini v zamejstvu

V dneh od 20. do 22. septembra bo v Gorici (Italija) že VII. mednarodni tradicionalni natečaj pevskih zborov, ki ga vsako leto razpisuje pevski zbor Cesare Augusto Seghizzi iz Gorice v spomin na svojega ustanovitelja in za pospeševanje zborovske tradicije.

Na dosedanjih natečajih, ki delijo zbor na šest kategorij, so sodelovali poleg italijanskih zborov tudi zbori iz Jugoslavije, Češkoslovaške in drugod. Letos prvič na natečaju sodelujejo tudi ženski zbor jeseniške glasbene šole, ki ga vodi zborovodja in pedagog Milko SKOBERNE. Zbor, ki šteje 28 pevki, bo nastopal dva večera in sicer prvi z narodnimi in drugi večer z umetnimi pesmimi.

V nedeljo, 22. t. m. pa bo ponovno gostoval v sosednji Italiji in sicer v Nogaredu di Como v videmski pokrajini, ansambel narodnih plesov in pesmi pri DPD Svoboda Toš celovečernim programom ne Cufar Jesenice. To bo letos že osmi nastop ansambla narodnih plesov in pesmi jugoslovanskih narodov v sosednji Italiji.

Slikarska razstava Janeza Potočnika

Jutri v soboto bodo ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma odprli slikarsko razstavo Janeza POTOČNIKA. Prve slikarske nauke je dobil pri Ivanu Groharju, kasneje pa je študiral na slikarski akademiji v Münchenu in po priporočilu Riharda Jakopiča tudi na akademiji v Beogradu.

Na tej razstavi razgrinja pred nami dela, ki so nastajala trideset let. Njegov objekt slikanja je krajina in predstavlja zapis poti, ki jo je prehodil od Benetk in Krasa, do rojstnega kraja Škofje Loke. Pri upodabljanju krajine je zvest realizmu, morda pa še vedno nekoliko

pod vplivom Groharja iz mladostnih dni, je slikarska lopatica zamenjala čopič. Tehnika Potočnikovega slikanja je impresionistično navdahnjena, ker uporablja združevanje večjih in manjših barvnih črt. Tehnična sorodnost je ostala, slikarski problemi pa so seveda povsem drugačni. Potočnik kot realist skuša ohranjati na svojih platnih resnično obliko sveta, stalno jasnost in čistost barv, potencirano pod sončno lučjo do izredno svetlih jakosti.

Razstava, ki jo bodo odprli s kratkim kulturnim programom, bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure, do vključno 2. oktobra.

Jeseniška alpinistična šola

Po zaključku plezalne šole jeseniškega AO v zgodnjem poletju smo že večkrat pisali o šolskih vzponih pripravnikov v lažjih plezalnih smereh. Delo, ki si ga je zastavil odsek, načrtno napreduje, sadovi bodo letos še skromni, z leti pa bo ostalo nekaj dobrih navez. Opaža se vse močnejša tovariška zavest, formirajo se posamezne naveze in tudi redni sestanki vsakih štirinajst dni ob četrtkih zvečer so številno obiskani z mladimi alpinisti. S tem seveda še nismo zadovoljni, želimo še več mladine, vemo, da je na Jesenicah še mnogo neorganiziranih ljubiteljev gora, katerim lahko in radi nudimo alpinistično vzgojo.

Pripravniki File in Žagar sta samostojno preplezala smer Mire Debeljakove v Veliki Mojstrovki, ki je ocenjena s četrto težavnostno stopnjo, kar pomeni za začetnika že uspeh.

Dne 1. 9. so plezali Razinger, Trček, File in Žagar Bavarsko smer v Triglavski severni steni, od teh File in Žagar samostojno, ostala dva z vodnikom. Po oceni vodnika so bili vsi sposobni plezati samostojno, to je še lepši uspeh, saj je smer ocenjena s + 4.

Težavnostnih stopenj je šest in + 4 se že približuje oceni zelo težavno. Pripravniki so vse bolj samostojni in prihodnjo sezono bomo imeli najmanj štiri naveze, ki bodo sposobne plezati peto stopnjo.

Atleti v Novem mestu

Preteklo nedeljo je bilo v Novem mestu atletsko tekmovanje v tako imenovanem kriteriju malih slovenskih mest, na katerem so sodelovale moške in ženske ekipe Jesenic, Kočevja, Kopra, Murske Sobote in prireditelja Novo mesto. Ravenčani pa so žal izostali. Taka tekmovanja imajo predvsem namen, da se poglobijo stiki med mesti in športniki ter popularizira atletika.

Prireditelj občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto se je potrudila, da je tekmovanje potekalo po določenem urniku brez večjih zapletljivosti in za dobro počutje tekmovancev.

Ekipo mesta Jesenice so sestavljali atleti in atletinje atletskega kluba Jesenice, ki je tudi prevzel vso skrb za njihovo pripravo, opremo in s tem sodelovanja na tem tekmovanju. Pri drugih udeležencih je to skrb prevzela njihova občinska zveza za telesno kulturo.

Moške ekipe so tekmovale v devetih, ženske pa v sedmih atletskih disciplinah.

Ekipo Jesenic, ki je štela 10 atletov in 7 atletinj, vodila pa sta jo Marica Papler in Edo Drobnak, je bila za to tekmovanje delno oslajljena. Zaradi poškodb, bolezní ali drugih razlogov niso odpotovali: Glavič, Eržen, Podlipnik Debevc, Božena Novšak in Dragica Intihar. V odsotnosti teh atletov in atletinj moramo iskati razloge, da se ekipa mesta Jesenice ni bolje uvrstila glede na njene objektivne možnosti, če bi tek-

Prvega septembra je šla večja skupina pripravnikov v slovensko smer Triglavske stene. Celotno šolanje pripravnikov je poteklo do sedaj brez vsake nesreče.

Tudi Mitja Košir je dobil v pripravniku Hladetu sposobnega soplezalca, katerega bo lahko uvažal v zadnje finese najtežjega plezanja.

Vsa letošnja plezalna sezona, ki se kot poletna sezona bliža koncu, je značilna po

naporih starejših vodnikov, da bi čimprej zamašili vrzel, ki je nastala v AO. Vsi starejši vodniki bodo srečni, ko bo jeseniški alpinizem na tisti stopnji, ki mu po tradicijah pripada, ko bodo videli, da trud ni bil zaman in ko bodo mladi, sposobni alpinisti lahko nadomestili stare rutinerje tudi v Gorski reševalni službi, ki ji prav tako primanjkuje svežih moči.

— il.

Planinsko društvo Javornik — Koroška Bela

Dve leti po vojni je nekaj Javorničanov, prijateljev in ljubiteljev gora, ustanovilo svoje planinsko društvo, ki je v začetku štel le 16 članov. Prva in najvažnejša naloga je bila takrat pridobivanje novih članov, da bi društvo lahko izpolnilo vse predvidene naloge in načrte. Po uspešni akciji, v kateri jim je uspelo pridobiti precej novih članov, so začeli z delom. Leta 1949 so sprejeli v upravljanje planinske koč in domove. Najprej so obnovili Kovinarski dom v Krmi, leto kasneje so prevzeli Staničevo koč pod Triglavom in še isto leto so popravili dom Pristava v Javorniških Rovtih.

Društvo, ki danes šteje čez 900 članov, ima svoj mladinski, propagandni, markacijski in gospodarski odsek. Mladinski odsek, v katerem deluje okoli 260 mladincev

in pionirjev, organizira izlete, prireja predavanja, se udeležuje orientacijskih pohodov in sodeluje na raznih prireditvah. V društvenem prostoru imajo mladi knjižnico s planinsko literaturo. Propagandni odsek skrbi za čimboljši obisk domov, seznanja članstvo o društvenih izletih, markacijski odsek pa oskrbuje 27 km planinskih poti. Gospodarski odsek se v zadnjih desetih letih intenzivno ukvarja z obnovo in oskrbovanjem domov. Planinski dom na Pristavi je star že 300 let in zato vedno znova potreben popravila, vendar pa obstaja prijazno in priljubljeno zatočišče mnogih planincev, lovcev in drugih obiskovalcev Javorniškega Rovta in okoliških hribov. Eden najlepših domov v Julijskih Alpah je prav gotovo Staničev dom, v katerem zabeležijo čez 4.000 obiskovalcev letno. Zadnji dve leti skrbi PD Javornik — Koroška Bela tudi za Prešernovo koč na Stolu.

»Pri upravljanju planinskih koč in domov naletimo na vrsto težav,« nam je dejal tov. Svetina, dolgoletni predsednik društva. »Največ težav imamo z dostavo hrane in piča ter materiala, saj je zaradi visoke in težke dostopne lege postojank dovoz možen le s konji. Že tretje leto potekajo pogovori med Planinsko zvezo Slovenije in gorsko reševalno službo, da bi nabavili helikopter, ki bi omogočil hitrejšo in rednejšo dostavo živil in materiala. Upamo, da bo do prihodnjega leta problem rešen, saj bomo morali Staničevo koč oskrbovati že v začetku aprila, da bodo ljubitelji zimskega športa imeli podaljšano sezono tja do julija.«

Planinsko društvo je pred nedavnim priredilo izlet na Stol in Zelenico. V začetku oktobra se bodo udeležili proslave ob stoletnici planinskega tabora v Lendavi. Ob koncu septembra bodo organizirali prenos materiala čez Karavanke in s tem pomagali Slovenskemu planinskemu društvu Celovec, ki v Karavankah gradi koč.

Velika želja planincev z Javornika je, da bi se v njihove vrste vključilo več mladih ljudi, ki bi se ob izkušnjah starejših članov lahko marsikaj koristnega naučili in uspešno nadaljevali z delom.

D. Sedej

Štafeta mladih planincev Gorenjske na Stolu

V nedeljo, 8. septembra so planinci iz Mojstrane prinesli z vrha Triglava v dolino štafetno palico s pozdravi vseh planincev zvezni skupščini ob 25-letnici zgodovinskega zasedanja AVNOJ v Jajcu.

V soboto, 14. septembra pa je bila pred osnovno šolo na Koroški Beli prisrčna slovesnost. Ob prisotnosti velikega števila pionirjev jo je iz rok dveh najmlajših članov mladinskega odseka tov. France Kreuzer, prekaljen planinec in nekdanji borec za svobodo, izročil pionirjem planincev z željo, da bi častno opravili svojo nalogo in jo ponesli na vrh Stola. Po kratkem kulturnem programu, katerega so pripravili pionirji, je krenilo dvanajst pionirjev z vodniki ponosno na pot. Ni jih ustavila slaba vremenska napoved in ne naporena pot. Cilj pred njimi je bil svetlejši. Ob šestih zvečer so bili svobodni mladi partizani, kot so se sami imenovali, že v planinskem domu na Stolu. Njihovi koraki so stopali po prenekaterih stezah in poteh, po katerih so med vojno hodili partizani. Naši pionirji ta pota poznajo. Večkrat hodijo z borci po njih in obujajo spomine na slavne dni. Tudi ta pot je bila en sam spomin, še lepši in še bolj svečan, saj so nosili s

seboj pozdrave, ki bodo potovali v sam rojstni kraj naše Jugoslavije. Morda samo zato na cilju niso kljub naporu poti čutili nobene utrujenosti. Veselja pozno v noč ni bilo konca in ne kraja. Nikogar ni skrbelo, komu bodo naslednji dan izročili štafetno palico. Saj mladi planinci ne smejo omahovati. Prepričani so bili, da jo bodo zagotovo izročili v prave roke, planincem iz Radovljice. Res se niso zmotili. Že ob 8. uri zjutraj je majhna prijazna koč sprejela prve mlade planince, ki naj bi še istega dne odnesli štafetno palico naprej. Od devetih je bila predaja štafetne palice. Sprejeli so jo mladi planinci iz Radovljice. Naši pionirji so jim čestitali in jim zaželeli srečno pot. Pot v dolino proti domu je bila mokra in naporna. Vendar so jo po navodilu vodnika srečno in brez nezdod prehodili.

Pionirji mladinci so se zadovoljni vrnili domov, saj so častno opravili svojo nalogo v imenu vseh članov planinskega društva Javornik — Koroška Bela.

Bo ali ne bo?

Tako se sprašujejo igralci odbojke, ki so pomladi igrali v medobčinski ligi.

V drugih ligah (republiških) bodo to nedeljo že začeli drugo polovico tekem jeseniškega dela tekmovanja, v jeseniško-radovljiški ligi pa se še niti začelo ni. Kaj je vzrok za to? Ali jeseniškega dela tekmovanja sploh ne bo? Ali za to ceneno množično tekmovanje ni denarja? Mar ni znano slehernemu, da stanje nekatera kvalitetno slabša tekmovanja do desetkrat toliko?

Če organizatorji še nameravajo izvesti to tekmovanje, naj vedo, da je proti koncu oktobra že premrzlo za igranje odbojke na prostem. Dvorano, ki ustreza pogojem za to igro, ima na razpolago samo društvo v Radovljici, za silo so še na Bledu, na Javorniku in v Bohinju. Ostalih šest moštvev sploh nima na razpolago dvorane.

V pomladanskem delu tekmovanja je bilo pet neodigranih tekem, od teh nobena zaradi slabega vremena. Če bo do jeseniškega dela tekmovanja prišlo, gotovo ne bomo imeli več takšne sreče z vremenom. Kje in kdaj bodo odigrane tekme v tem primeru?

Ostane sicer še možnost, da se vršita po dve koli na teden. Ta način igranja pa ne da velikega napredka v kvaliteti, ker v tem primeru ni časa za treninge.

Šele v dneh 7., 8. in 11. septembra so bile odigrane ostale tekme iz pomladanskega dela. Po teh tekmah je

osvojila prvo mesto vrsta SD Radovljica z enakim številom zmag in boljšo razliko. V setih kakor drugouvrščeno šolsko športno društvo Kovinar jeseniške gimnazije. Glede na to bi bilo tekmovanje v nadaljevanju zelo zanimivo. Dejstvo je, da so TVD Kropa, TVD Javornik in SD Ribno sposobne presenetiti najbolje.

Igralci upajo, da se tekmovanje ne bo končalo na polovici, ker doseženi vrstni red ni povsem realen in da se bo pričelo nadaljevanje tekmovanja še ta teden.

S. T.

Anekdote

Zidovski zdravnik in učejak Maimonides, ki je živel v Spaniji, se je z nekom sprl in mu pisal naslednje pismo:

»Če bi se dali udarci napisati, bi ti poslal zelo dolgo pismo; tako pa ne vem, kaj naj ti pišem.«

Grški cesar Andronik je imel z najlepšimi ženami svoje prestolnice ljubezenska razmerja. Da bi njihove može laže onemogočil, je vsem podelil lovsko pravico, katere znak so bili rogovi. Ta znak so smeli pritrditi na svoje hiše. Može so bili veseli tega priznanja, žene pa so jim rade pomagale, da so ga tudi opravičile. Od takrat pravijo možem, ki imajo nezveste žene, da »imajo rogove«.

Kaj bomo gledali v kinu

21. in 22. septembra amer. barvni CS film KRALJI SONCA, v režiji J. L. Tomsona, v glavni vlogi Yul Brunner, ob 17. in 19. uri.

23. septembra italijanski film SANJAVE ZVEZDE VELIKEGA VOZA, v režiji Luchina Viscontija, v glavni vlogi Claudia Cardinale, ob 17. in 19. uri.

24. in 25. septembra franc. barvni CS film DEKLICE V ROŠFORU, v režiji Jacquesa Demyja, v glavni vlogi Catherine Deneuve, ob 17. in 19. uri.

26. septembra nem. jug. barvni CS film WINNETOU IN APACI, v režiji Harolda Philippa, v glavni vlogi Lex Barker, ob 17. in 19. uri.

27. septembra franc. film FANTOMAS PROTI SCOTLAND YARDU, v režiji Andree Hunebella, v glavni vlogi Jean Marais, ob 17. in 19. uri.

28. septembra amer. barvni film PRERIJA ČASTI, v režiji Andrewa V. McLaglen, v glavni vlogi James Stewart, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ
21. in 22. septembra franc. barvni CS film DEKLICE IZ ROŠFORA, ob 18. in 20. uri.

23. in 24. septembra amer. barvni CS film KRALJI SONCA, ob 18. in 20. uri.

25. septembra nem. jug. barvni CS film WINNETOU IN APACI, ob 18. in 20. uri.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube in nepozabne mame

MARIJE BERCE

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam stali v težkih dneh ob strani in nam nudili kakršno koli pomoč. Zahvaljujem se godbi na pihala iz Javornika in pevcem Društva upokojencev Javornik.

Posebna hvala voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo. Hvala vsem, ki so z nami čustvovali, nam izrekli sožalje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: sinova Franci, Slavko, hčerke Ivanka, in Mimi z družinami.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega očeta

JANEZA RABICA

se iskreno zahvaljujem zdravniku dr. Sajevcu za zdravljenje na domu.

Zahvaljujem se vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti, posebno pa gasilskemu društvu za spremstvo na zadnji poti in za poslovilni govor ob odprtem grobu.

Iskreno se zahvaljujem Rozki in Alojzu Smoleju za pomoč v težkih dneh, pevskega zboru upokojencev za poslovilne žalostinke ter voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoča družina Rabič

26. in 27. septembra franc. barvni CS film OSS 177. V TOKYO, ob 18. in 20. uri.

28. septembra amer. barvni film DIVJI SAM, ob 18. in 20. uri.

Kino ŽIROVNICA

22. septembra italij. barvni film RINGO IN NJGOV REVOLVER.

29. septembra amer. barvni CS film KRALJI SONCA.

Kino DOVJE

21. septembra angl. film ŽIVLJENJE NA VRHU.

22. septembra amer. film BILLY THE KID.

26. septembra amer. barvni CS film KRALJI SONCA.

28. septembra franc. barvni CS film OSS 177. V TOKYO.

Kino KRANJSKA GORA

21. septembra italij. barvni film RINGO IN NJGOV REVOLVER.

22. septembra franc. barvni CS film OSS 177 V TOKYO.

26. septembra franc. barvni CS film DEKLE IZ ROŠFORA.

28. septembra amer. barvni CS film KRALJI SONCA.

ZAHVALA

Krajevnomu odboru ZZB NOV Podmežaklje se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki so mi jo poklonili namesto venca na grob pokojnemu možu Dragotu Despotoviču, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Zalujoča žena Marija z otroci

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem izvršnemu odboru sindikata Železarne, sindikalnemu odboru valjarne 2400 in socialnim delavcem Železarne, ki so me obiskali in prinesli denar. Lepa hvala za sočutje in humanost, ki jo ne bom nikoli pozabil.

Husein Kostić

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage žene, sestre in tete

FRANČISKE ROZMAN

se iskreno zahvaljujem sovaščanom ter prijateljem in znancem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in ji poklonili toliko lepega cvetja in vencev.

Posebno zahvalo smo dolžni godbi DPD Svoboda Javornik ter pevcem društva upokojencev.

Najlepše se zahvaljujem tov. Francu Krničar in tov. Mariji Mrak za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Zalujoči: mož Janez, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage mame

MARIJE VIDIC

se zahvaljujem vsem, ki so nam v tem težkem trenutku stali ob strani. Toplo zahvalo smo dolžni pevcem, vsem sosedom in lastnikom osebnih avtomobilov ter vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti. Lepa hvala tudi družinam Mulej, Oblak, Smolej in Potčar za vso pomoč.

Enako smo dolžni zahvalo Obrtnemu podjetju Cokla za venec, kakor tudi vsem ostalim, ki so poklonili vence in cvetje na grob naše mame. Še enkrat vsem lepa hvala. Zalujoči: mož Janez, hčerki Tončka in Danica z možem ter sinova Ivan in Lea z družinami.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše nadvse ljubljene mame

ANGELE KARLIN

roj. Gorjup

izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki so nam izrekli sožalje, vsem prijateljem in znancem, ki so prekrili njen grob s številnimi vencji in cvetjem ter nas tolažili. Posebno zahvalo izrekamo dr. Milanu Udirju, ki ji je lajšal trpljenje v zadnjih urah ter vsem, ki so jo v tako velikem številu spremljali do njenega zadnjega doma.

Zalujoči: mož Rudolf, hčerki Slavka in Angelca ter sin Polde z družinami.

TVD PARTIZAN JESENICE

obvešča javnost, da se prične

REDNA TELOVADBA

v domu TVD Partizan na Jesenicah dne 17. 9. 1968 po naslednjem vrstnem redu:

VSAK TOREK IN ČETRTEK ZA ŽENSKO ODDELKE:

cicibani	od 18. do 19. ure
pionirke	od 19. do 20. ure
mladinke in članice	od 20. do 21. ure

VSAKO SREDO IN PETEK ZA MOŠKE ODDELKE:

cicibani	od 18. do 19. ure
pionirji	od 19. do 20. ure
mladinci in člani	od 20. do 21. ure

Starši in vzgojitelji! Pošljite mladino v telovadnico!

Upravni odbor

VABILO NA PREDAVANJE

V torek, 24. septembra ob 18. uri zvečer prireja Društvo inženirjev in tehnikov predavanje z naslovom

FINANČNI POLOŽAJ ŽELEZARNE

Predaval bo tehnični direktor Železarne Bogomil Homovec. Predavanje bo v zgornjih prostorih Kazine.

Vabljeni!

RAZPIS

Komisija za razpis delovnih mest osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice razpisuje delovno mesto

POMOČNIKA RAVNATELJA

Pogoji:

- splošni pogoji po ZOŠ,
- visoka izobrazba pedagoške smeri in 5 let pedagoške prakse,
- višja izobrazba pedagoške smeri in 8 let pedagoške prakse,
- srednja izobrazba pedagoške smeri in 10 let pedagoške prakse.

Ponudbe z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo komisiji za razpis v roku 15 dni po objavi. Stanovanja ni.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru livarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Anton Noč
livarna

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru in sodelavcem OTK se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža.

Marija Sivec

Misel

Naša dejanja niso niti tako dobra niti tako slaba, kakor je naša volja.

Ni je stvari, o kateri ne bi človeka prepričala: bojazen in upanje.

Kratkost življenja nas ne more odvrniti od njegovih radosti in ne potolažiti v njegovih tegobah.

Vauvenargues

Ženske ne morejo razumeti, da obstajajo moški, ki so do njih brezbrizni.

Zabavno je, da delamo iz ženske sramežljivosti zakon.

ko pa le-te cenijo pri moških samo nesramnost.

Težko je spoštovati nekoga tako, kakor si sam želi.

Ce hočeš vedeti, ali je neka misel nova, jo samo preprosto povej.

Vauvenargues

Prvi žarki zore niso tako mili kakor prvi pogledi slave.

Upanje je najkoristnejši ali najpogumnejši dar.

Sila predrzno je, če hočeš pred ljudmi veljati za človeka, ki nima dovolj napak, da bi bil srečen.

Vauvenargues

Jeseničani v borbi za prvo mesto

Za poznavalce košarke je bilo V. kolo tekmovanja v slovenski ligi med najbolj razburljivimi v jesenskem delu. Prednost domačega igrišča ni več odločilna, da moštva v gosteh ne bi odnesla obeh točk. To pomeni,

Velika javna tombola

Košarkarski klub Jesenice že drugo leto prireja v nedeljo, 22. septembra ob 14.30 uri svojo veliko javno tombolo. Marljivi funkcionarji kluba so se z vso resnostjo lotili odgovornega dela, saj se zavedajo, da je za kvalitetni dvig košarke na Jesenicah potrebno veliko dela z mladimi. Za mlade igralce pa je potrebno čim več vaditeljskega kadra in predvsem opreme, ki je precej draga. Dotacija ŠD Jesenice je premajhna samo za redna tekmovanja, zato je od uspeha tombole precej odvisen tudi napredek kluba.

Težave in probleme v glavnem razumejo vsa podjetja, ki so priskočila na pomoč s svojimi darili za dobitke tombole. Veliko podjetij je z reklamnimi oglasi prispevalo tudi gotovino, tako da bo tombola letos tudi ob istem obisku bolje uspešna.

Dobitki so v letošnji tomboli precej boljši po vrednosti in tudi raznovrstni. 16 glavnih dobitkov z avtomobilom Škoda MB 100, s pralnim strojem Gorenje, spalnico Alenko, mopedom Tomos in ostalimi. bo gotovo privabilo dosti obiskovalcev na športno igrišče. Tombola ni samo iskanje lastne sreče, temveč tudi pomoč košarkarskemu klubu, ki bo denar spet vložil naprej za vzgojo mladine.

— nik

da bo zaključek prvenstva do konca zanimiv in borba za prvo mesto odprta. Naše moštvo je zaradi sodelovanja na mednarodnem turnirju v Grazu odigralo srečanje že v Šoštanju v petek. Odkar naše moštvo sodeluje v I. ligi, mu v Šoštanju proti Elektri še ni uspelo zmagati. Vedno so bil različni vzroki ali zaradi slabih sodnikov ali zaradi slabe igre, zato je zmaga nadvse pomembna. Pomembno zmago je dosegla Vrhnika v Škofji Loki in Trnovo v Trbovljah. Od vseh štirih srečanj domači niso niti enkrat zmagali.

KK ELEKTRA : JESENICE 76:78

Začetek srečanja je pripadal našemu moštvu. S povratkom Sodja v prvo postavo so se precej spremenile možnosti našega moštva. Prdvsem v obrambi je veliko odbitih žog spet poštartanih, tako da se veliko lažje organizira tudi napad. S preišljeno in dobro igro smo uspeli zaključiti polčas z 11 koši razlike v našo korist.

V tem delu je izredno dobro igral Koren, ki je dosegel precej košev. V 3. minuti II. polčasa je bil rezultat še vedno dober, vodili smo z razliko 14 točk. Od 6. minute naprej pa so domačini pričeli zmanjševati razliko, tako da je bil rezultat v 18. minuti že izenačen. Od te minute naprej pa smo preživljali izredno krizo. Vrstile so se napake za napako, naši so izgubili glavo in šele 30 sekund pred koncem smo uspeli ponovno prevzeti vodstvo. Dva osebna meta je inž. Senčar realiziral, pet sekund pred koncem pa je zablokiral nasprotnega igralca, ko je prodiral na koš. S tem je

popravlil vse napake celotnega moštva, ki bi srečanje kmalu izgubilo.

STRELCI ZA JESENICE: inž. Senčar 4, Koren 23, Vauhnik 18, Božič 13, Sodja 12, Bunderla 8.

KK JESENICE : MARI-BOR 66

Naše igralke niso imele težkega dela, slabe gostje so odšle z Jesenic poražene. V drugem polčasu so prejele celo 50 košev.

— nik

En dan — dva poraza

Na drugi tekmi v drugi zvezni ligi — zahod, so naši odbojkarji doživeli poraz v Modriči z rezultatom 3:1. Prav lahko pa bi se tekma končala tudi v korist Jeseničanov.

Gostje so namreč prispeli v Modričo po dolgi vožnji zelo utrujeni, igrali so na asfaltu na igrišču, pri visoki temperaturi 30 stopinj Celzija. Zato ni čudno, da so bili poraženi, saj so igrali v pogojih, kakršnih niso vajeni.

V prvem setu so domači vodili že z 12:0, končal pa se je s 15:7. V drugem setu pa so Jeseničani vodili z 10:0 in dobi set kot prvega domačini. V odločilnem tretjem setu so naši vodili že z 12:10, nato pa ga izgubili.

Po petem setu so se naši fantje komaj še premikali in ga izgubili s 15:6.

Kljub porazu pa so prikazali dobro igro in dokazali, da nikakor ne mislijo biti v končni uvrstitvi na repu lestvice.

Za Jesenice so nastopali: Bergelj, Bogataj, Krevselj,

V nedeljo, dne 15. septembra so jeseniški nogometaši odigrali drugo prvenstveno tekmo v GNL z NK Tržič ter zmagali z rezultatom 7 : 1 (3:0). Tekma pionirjev obeh moštev je odpadla zaradi izredno neugodnih vremenskih razmer ter izostanka delegiranega sodnika. Gledalcev je bilo okoli sto, ki so bili z učinkovito igro domačega moštva zelo zadovoljni.

K visoki zmagi so s požrt-

Potočnik, Rozman, Šmitek, Eržen, Pristov, Rössler, Kavčič.

Prihodnja tekma bo na Jesenicah šele v sredo, dne 25. septembra, s pričetkom ob 16. uri na igrišču Podmežak-ljo.

— — —

Poražena so bila tudi dekleta v tekmi proti OK Celje z rezultatom 3:0. Celje je zelo dobra ekipa in je po kvaliteti druga v Sloveniji, zato naša dekleta proti njim na njihovem igrišču tudi niso imela kaj drugega pričakovati.

Vendar pa bi kljub renimiranim nasprotnicam morale pokazati več borbenosti in osvojiti nekaj več točk, če že niso mogle dobiti seta.

V ekipi so igralce: Faganel, Kemperle, Krušic, Draksler, Mrak, Trančar, Filipaj, najboljši v moštvu pa sta bili Kemperlova in Mrakova.

Prihodnjo nedeljo dekleta gostujejo v Brestanici, ki so jo v prvem delu prvenstva premagale z rezultatom 3:1.

Z. F.

vovalno in smotrno igro v dežju in blatu doprinesli vsi igralci domačega moštva. Gole za Jesenice so dosegli: Pavlič in Lubojevič po dva, Smačin, Stošič in Šubič po enega. Čeprav zmaga domačinov v vseh 90 minutah ni bila ogrožena, je domača obramba imela precej dela s posameznimi prodornimi napadalci gostujočega moštva ter večinoma svojo nalogo opravila prav dobro.

Zasluzeno osvojeni točki na prvenstveni tabeli sta moštvu še kako potrebni pred nadaljnjimi prvenstvenimi srečanji z moštvi iz Senčurja, Lesc in Železnikov. Ta moštva se resno potegujejo za osvojitve prvega mesta v tem tekmovanju, za kar so se tudi ustrezno pripravila.

Ob razveseljivi ugotovitvi, da bomo čez čas imeli na Jesenicah solidno mlado nogometno enajstovico, pa je vedno bolj zaskrbljujoče žalostno stanje nogometnega igrišča. Igrišče vse bolj propada — v nedeljo je izgledalo kot razmočena, blatna njiva. Nogometni klub nima denarja za minimalna popravila. Neodložljivo bosta morala uprava za vzdrževanje športnih objektov ter športno društvo Jesenice to vprašanje rešiti čim prej. Prava uganja je, kako bodo izvedena medobratna tekmovanja Železarne v malem nogometu, če bi se jesensko deževno vreme potegnilo skozi ves september. Velika škoda se zaradi slabega vremena dela tudi na športni opremi, da higiensko-zdravstvene pogoje sploh ne omenjam.

B.

Uspešen zaključek sezone

S I. mednarodnim prvenstvom SRS je bila formalno zaključena letošnja uspešna plavalna sezona v Sloveniji in pa tudi na Jesenicah. Prvenstvo za posameznike je bilo v Krškem v tamkajšnjem bazenu, ki slovi po izredno »hitri« in topli vodi. Zbralo se je veliko število plavalcev iz vse Slovenije, kvalitetni ton prireditvi pa so dali izredni italijanski reprezentantje iz Trsta, državna reprezentanta Rogušić in Kuridja ter odlični plavalci zagrebškega Medveščaka. Tekmovanje je potekalo v lepem sončnem vremenu in je navdušilo nekaj sto gledalcev.

Jeseniški plavalci smo odšli na prvo mednarodno prvenstvo SRS za posameznike brez posebnih zahtev in ambicij, kajti vedeli smo, da ob taki konkurenci nimamo dosti upanja v kakšen vidnejši uspeh. Vsi tisti, ki smo tako mislili in vsi tisti, ki so po tihoma nasprotovali našemu odhodu v Krško, so se motili. Naši plavalci so dosegli uspeh, ki še dolgo ne bo pozabljen. Kar v štirih disciplinah so se uvrstili v finale. Pri tem naj omenim četrto mesto na 100 metrov prsno, ki ga je dosegel Niko Brejc in s tem potrdil domnevo, da je drugi najboljši plavalec prsnega sloga v Sloveniji. Pred njim sta bila le dva italijanska tekmovalca in pa domačin Zlatič. Tudi uspeh Tolarja, ki je v disciplini 100 metrov hrbtno zasedel šesto

mesto, ni brez pomena. Z malo več športne sreče bi lahko posegel v boj za medaljo, ker so bile razlike na cilju minimalne.

Posebno razveseljivo je solidno sedmo mesto Eve Pavliček, ki si je s svojim rezultatom priborila mesto v vrhu slovenskega ženskega prsnega plavanja. Kot pojasnilo nanj povem, da Eva trenira šele eno sezono in da bo ob marljivem treningu v bodoče lahko dosegla lepe uspehe.

Vsi ostali tekmovalci PK Jesenice so nas presenetili s svojimi osebnimi rekordi, tako da mirne vesti lahko zapišemo, da je bila pot v Krško uspešna!

Nekaj rezultatov naših plavalcev:

100 m crawl: 1. Pongaro (Trst) 57,2, 2. Matei (Trst) 58,7, 11. Jani Hribar 1.12,3,

14. Ljubo Špendal, 17. Bogdan Kejžar (vsi Jesenice).

100 m hrbtno: 1. Niko Potočnik (I-S), 6. Rado Tolar Jesenice.

100 m prsno: 1. Giacomini (Trst) 1.16,8, 2. Zlatič (Cel.) 1.16,8, 3. Zoutedeschi (Trst) 1.17,9, 4. Brejc 1.19,0, 13. Tomaž Hribar (oba Jesenice).

200 m crawl: 1. Pongaro (Trst), 11. Jani Hribar, 13. Bogdan Kejžar (oba Jesenice).

100 m delfin: 1. Kuridja (JLA) 9. Jani Bernetič (Jesenice).

200 m mešano: 1. Rogušić (JLA), 8. Niko Brejc, 12. Jani Bernetič, 14. Tomaž Hribar (vsi Jesenice).

100 m prsno ženske: 1. Švarc (Triglav), 7. Eva Pavliček (Jesenice).

B. N.

Turnir v Avstriji

Zaradi odpovedi Slovana iz Bratislave je na jubilejni turnir ob priliki 15-letnice kluba UBBC iz Graza bilo povabljen tudi naše moštvo. Po zmagi v Šoštanju je razpoloženje v Grazu bilo odlično, tako da so se igralci tudi na turnirju borili z vsem srcem. Prisotnost najboljših avstrijskih ekip Radentheina in GAK iz Graza ter Hausbranta iz Trsta je dala mlademu moštvu Jesenic ponovno možnost svoje afirmacije. Napor iz prvenstvenega srečanja v Šoštanju se je poznal že v drugi tekmi proti Radentheinu, ki je odločalo o prvem finalistu. Naši so srečanje dobro začeli in uspeli izdržati do 16. minute prvega polčasa, ko so bili še vedno v vodstvu. V drugem polčasu pa je zaradi odhoda iz igre Korena in Bunderla moštvo izgubilo na moči in na koncu zabeležilo visok poraz. Seveda pa bi v primeru večjega izbora igralcev (ing. Senčar ni sodeloval) in manjše utrujenosti igralcev bil rezultat

lahko boljši. V borbi za 3. in 4. mesto so naši igralci brez težav premagali GAK iz Graza z rezultatom 71:53 in zasluzeno osvojili 3. mesto med osmiimi ekipami.

Med najpomembnejši uspeh sodi tudi osvojitve naslova najboljšega strelca turnirja, ki ga je dosegel Vito Vauhnik. Iz treh srečanj je dosegel 64 košev in pustil za seboj proslavljena češka reprezentanta Konečnija in Bobrovskega, ki igrata za moštvo iz Radentheina. Vito Vauhnik je s svojo igro potrdil svoj velik talent in doprinesel tudi k uspehu celotnega moštva. Prav posebno pa je treba opozoriti tudi na igro Ladota Sodje, ki je priskočil na pomoč moštvu. S svojo rutino in neizmerno borbenostjo je dal moštvu ponovnega poleta in predvsem volje na zmage. Uspeh Vauhni-ka in celotnega moštva je pred zaključkom prvenstva pomemben.

— nik

**Dopisujte
v Železarja**